

97

Онагалъ троимъ
нованиа на заповѣи
о свѣдѣніи оныхъ
о Ига Полскаго.
Л: 62. 246

Строфы съ

О НАЧАЛѢ

ПРОИМЕНОВАНІЯ КОЗАКОВЪ

о Къдѣ Козакъ Нареченны, и о Къдѣ
Племенны и Рода.

Народъ въ малороссійской Странѣ племенъ Козакъ, свои
имѣютъ проименованіе, въ правдѣ древняго своего рода
Козарска; ихъ же нарицаху греки Хазарами, а славяне Га-
Зарами. Извѣстъ то бѣ славенскій, а живаху близъ ме-
отчійскаго Езера и перла, еже нѣ мертвоимъ нарицаема
моремъ, въ кое донъ рѣка въпадаетъ; сїи Козары бяху
о племенны Гомера перваго Афетоваго сѣна, и Гомерра
предъ нарицаема Гомерры, а о грековъ Кимеры; орыланъ
же цымеры, иже попольношныхъ разбѣгающаго страны,
различнаа проименованія сего присвоиша; оныи Анкою
древній жмѣдо, а нѣе нареченны голами. тогда орыланъ Ко-
зари именованъ, тогда племя Гомерово нарекиша Коза-
рами на Езеромъ меотчійскъ блъ кимерійскаго Воифора
сѣде, и роспложающаго, посѣде оу бѣ страны донъ,
протягающаго селеніе сего, Едини въ Азію, дорекъ
волги, въпадающою въ хвалынское море, а древній доре-
къ Днепра доидоша; и пришедше заднѣпръ посела-
хуса на черны моремъ, и дѣже нѣе оуаковъ, и блоро
даже допанионіи. Въ томъ народѣ оу быхъ грѣи
бѣ сверѣпый, іакоже оу тагари нѣе, оуразъ страше,
іакоже коломичи, а живаху множайше въ шагари
и прехотѣху оу мѣстѣ на мѣсто; пнѣже имъ бѣ наполи

В Библиотека Музейн. Моск. р. р.
Julij Pott Smith

Схвоемо мѣсто, леобранихъ Зѣло бѣхъ храбры и вѣсѣмъ страны
Старшинѣ своего Слѣдѣхъ на рѣцѣхъ Касаномъ
и сѣбѣмъ коевѣхъ на вѣсѣ Странны. наипаче же Црѣградъ
бѣхъ Зѣло тяжцы Егѣже разорили бѣша конечны; Аще
небѣ непобѣдимаа Коевода Прѣгладъ Егѣмѣи Защитѣлю
ци градъ тѣмъ, аки жребїи свои тѣхъ побѣждала. вѣ-
сомъ въ Сѣбѣхъ плѣхю Сѣго посѣла Великаго и сѣгѣ
тѣмѣмъ, побѣдѣное поюци бѣи, надплѣмене Нѣши Козаръ.
Снѣхъ же Левъ славянинъ Црѣ греческій примирити
сѣбѣхъ хотѣши, пошлѣхъ сѣхъ своимъ копронимъ къ жѣнѣ
дѣщѣхъ Козарского Кнѣзѣ; и сѣхъ вѣбразѣхъ Козары примирѣ-
вшисѣ съ греки, нѣтѣша помалѣхъ навѣнѣкѣмъ Лрѣтѣлнѣкѣмъ
вѣхъ вѣхъ; снѣмѣмъ же наконѣцѣхъ и снѣмѣмъ шѣмъ.
Тѣмъ Козарѣтѣи Кнѣзѣхъ прѣдѣ Крѣпнѣи и мѣхъ на Кіѣго
вѣвласть, и на нѣмѣмъ сѣмѣмъ сѣмѣмъ Странны
снѣхъ же и дѣны въ Зѣмѣхъ, вѣлатнѣе кожи вѣвласть.
домъ, и пошѣмъ вѣплѣмъ, нѣпошѣмъ вѣмъ и дѣрѣхъ
Коеводы, и Великаго новгорода пришедше, вѣ Кнѣзѣхъ рѣрѣ-
ка сѣдѣша въ Кіѣвѣ, и нѣдѣша Козарѣхъ дѣны. пошѣмъ
вѣмъ вѣ Кнѣзѣхъ въ Кіѣвѣ Олегъ, тѣмъ вѣмъ вѣ Козарѣхъ
радомнѣи, и сѣвѣрѣхъ, по Олегъ вѣмъ Кнѣзѣхъ въ Кіѣвѣ
Игорьхъ рѣрѣмъ: по Игорьхъ сѣмъ сѣмъ Игорѣмъ, вѣмъ
Великаго Владимира. Тѣмъ сѣмъ сѣмъ и дѣ на вѣмъ рѣмъ
и на вѣмъ, и нѣдѣмъ вѣмъ дѣмъ Козарѣмъ дѣны,
вѣмъ и дѣмъ вѣмъ Козарѣхъ, на нѣхъ же вѣмъ вѣмъ пошѣмъ:
тѣмъ же и Козары съ Кнѣземъ своимъ Касаномъ
прѣмъ вѣмъ сѣмъ на вѣмъ и Зѣмъ, и вѣмъ
Крѣпко, наконѣцѣхъ вѣмъ Козарѣхъ сѣмъ сѣмъ
и вѣмъ градъ и дѣмъ вѣмъ вѣмъ, дѣны наложнѣ.

WEA

[illegible]

Also

яко и инѣ козакѣ храбрости своей несокривающе, кѣ
браны шхотѣ, выдѣтъ ко вой на Оѣ, яко и бѣмцы,
полакѣ и шхотѣ, берѣтъ наемѣ многѣ, и междѣ собою
полюбо еішо щеса полазѣютъ храбрости, сопротивны же
скоро даютъ плащѣ, но козакѣ тѣмъ бегунѣмъ на бранѣ
спѣшны, и мѣжеко и хѣ вой выдѣтъ, и ко сподлѣско
и га, малюго еілого шемшесѣ, на многѣхъ бранѣхъ лахѣ
побѣдиша; и полѣвою Зѣмлю всю покосеаша. Штомъ
и шпротѣхъ, бранѣхъ козакѣхъ побѣдию достовѣрнѣ
ниже скажемъ. 9.

СКАЗАНІЕ ЯКО МАМА ВИЛАЮЩЕ

Даркомъ и хѣ

Непрѣмѣ еішѣ много глѣти, ш Кѣхъ раздѣленіе шрѣкѣ
и домовѣ паденіе, іакѣ глѣтъ Анѣ, іакѣ шпохоген
бываютъ браны, и шхотѣхъ раздѣляюща шрѣкѣ, и прѣраца
юща дома; всѣмъ же раздѣляюща шрѣкѣ запѣсѣтъ
тѣмъ и хѣмѣмъ видѣмъ. Егда монархъ и самодѣржцѣ
всѣхъ Рускіхъ Зѣмлі, и шхотѣхъ многѣхъ шрѣкѣмъ, равноплѣны
Белікѣи Кнѣзѣ Владимѣрѣ, вѣременное шрѣкѣ шѣмѣмъ, іакѣ
вѣномъ пойдѣ, раздѣлиа шрѣкѣ еіго на дванадѣса Кнѣженіи;
тогда завѣстѣю брѣтѣ тѣмъ ко Рускіи, и еішѣ Владимѣро
вы еішѣ, брѣтѣ еішѣ, вѣмѣша еішѣ на еі, и хотѣли еішѣ
дрѣвѣго Кнѣжнѣ шѣмѣмъ, на еішѣ брѣтѣ брѣтѣ еішѣ
и хѣмѣмъ еішѣ шѣмѣмъ шѣмѣмъ брѣтѣмъ, родѣ по
родѣ на многое вѣмѣ. Сего ради пошѣніе бѣжѣмъ
на еішѣ на еішѣ Зѣмлю нечѣмѣмъ бѣжѣмъ, и плѣмѣмъ
іо; шрѣкѣ бѣжѣмъ и Красотѣ и хѣ шѣмѣмъ, и шѣмѣмъ
шѣмѣмъ, іакѣ порахѣмъ шѣмѣмъ шѣмѣмъ брѣтѣ,
и еішѣ

и еішѣ жѣмѣмъ глѣмъ и Зѣмѣмъ, но недовѣло сего Загѣмъ
Рускіи родѣ, вѣмѣмъ еішѣ еішѣмъ Белікѣи Кнѣзѣ, Сонд 1111
Литѣмѣмъ, и прѣмѣмъ на Кіевѣ, пошѣмъ на еішѣмъ ирѣмѣ
Кнѣжѣмъ Рускіи, и прѣмѣмъ Кіевѣ еішѣмъ вѣмѣмъ, пошѣмъ
на еішѣмъ еішѣмъ мнѣмъ, Кнѣзѣмъ голшѣмъ еішѣмъ, и шѣмъ
го вѣмѣмъ Литѣмъ Рускіи Заѣмѣмъ шѣмъ, іакѣ
до орѣмѣмъ бѣмѣмъ еішѣмъ еішѣмъ еішѣмъ еішѣмъ,
и же порахѣмъ бѣмѣмъ, пошѣмъ лѣмъ дѣмъ и прѣмъ
шѣмъ, шѣмъ еішѣмъ пошѣмъ шѣмъ Петѣмъ еішѣмъ
и многѣмъ и хѣмѣмъ еішѣмъ еішѣмъ еішѣмъ, іакѣ еішѣмъ
родѣмъ дѣмъ; Кнѣзѣмъ полѣмъмъ Кнѣзѣмъ еішѣмъ Кнѣжѣмъ
Кіевѣмъ ко вѣмѣмъмъ прѣмѣмъ, іакѣ еішѣмъ еішѣмъ радѣ
тѣмъмъ пошѣмъмъ, іакѣ вѣмъмъ брѣмѣмъмъ прѣмъмъ
Рускіи еішѣмъ, іакѣ шрѣкѣмъ вѣмѣмъ, іакѣ Кнѣжѣмъ
вѣмѣмъ еішѣмъ прѣмѣмъмъ.

СКАЗАНІЕ ШМАНТѢ БѢМѣмъ

родѣмъ Кнѣжѣмъ еішѣмъ и хѣмъ

Прѣмѣмъ еішѣмъ ко шѣмѣмъ еішѣмъ полакѣмъ Кіевѣ, и малор
еішѣмъ еішѣмъ, и Зѣмѣмъ вѣмѣмъ и мѣмъмъ жѣмъ
шѣмъ еішѣмъ лѣмъ; и же еішѣмъ еішѣмъ вѣмѣмъ тѣмъ
шѣмѣмъ, и мѣмъмъ брѣмѣмъмъ, и нечѣмъмъ еішѣмъ
шѣмъ Рускіи нечѣмъмъ еішѣмъ и дѣмъ, и Зѣмѣмъ еішѣмъ
но шѣмъмъ рѣмъ Днепрѣмъ ниже пороховѣ, вѣмѣмъмъ
шѣмъ и вѣмѣмъмъ полакѣмъ прѣмѣмъмъ, кормѣмъмъ рѣ
тѣмъмъ рѣмъмъмъмъмъ; іакѣ еішѣмъ дѣмъ; Егда жѣмѣмъ
Першѣмъ того и мѣмъ Кнѣзѣмъ полѣмъмъ, пойдѣ брѣмѣмъ на еішѣ
Литѣмъ шрѣмъмъ Москѣмъ; хѣмъмъ еішѣмъ Менѣмъмъ
орѣмъмъ,

Pond, 1675.6

Богданъ Пошовій

1676 June 10

Вотура Кор. Полени

успѣхъ въ Кошачь
Бѣгъ. 1878

Amat. her

ВРЕМЕНИ

5.

СКАЗАНІЄ ОУТМІНЬ КОЗАЦЬО ШАХ

и ѿ подковъ, и ѿ ралицы Бранеръ, ко Запискуъ. Сокоу 1677

4 f 03

протнвх

1000 1605. m.
 Хан в Астра
 Хан в Астра
 Хан в Астра

П родъ: и ѿ воинъ на поцрѣ

Am 8. Juli 1818

48. Amis: Ithaca.

въ плѣнѣ въ Запѣ въ татарскую Зѣмлю, ѿнѣже по-
двоубѣно плѣненъ, и скъпѣша Егѡ Козакѣи такожде
плѣнномъ татарскѣи, но мѣждѣ сѣмъ въ роцѣхъ друѣ: 1621
Егда ѿеманъ Црѣ турецкѣи, и Зѣнѣши на Цоцорѣ
полескую сѣлѣ, Прѣйде въ годѣ на полескую Зѣмлю, съ
ненѣсѣтными сѣлами, тогда жнѣгмѣнѣ Королѣ
полескѣи; послѣ сѣа своего Владнелавѣ съ полескими
вои противѣхъ тѣрѣи, а Занѣже волшѣи сѣлы турецкѣи
бѣхъ паче полескѣихъ, того ради въ крѣпкѣ Ѳвѣстоушѣи
и тѣсноуѣ полеское войскоуѣ ѿ тѣрѣи. тогда Корѣ
жнѣгмѣнѣ, послѣ поkozакѣи Запорожѣи, прихвѣлѣхъ
въ Помощь, и мѣхъ сѣребромъ и боевою дѣти ѿбѣщевѣа.
Петръ же сагайдачнѣи Гѣманъ, собравъ сѣбѣ шѣ тѣсѣхъ
козакѣи хрѣбрыхъ, поѣде Королѣвнѣхъ въ Помощь по ро-
тѣне, и деже Егда бранѣи Прѣйде вѣрѣмѣ, поставлено
бѣ войско Запорожское на предѣ, нанѣже ѿгнѣи и мѣхъ
тѣрѣи и спѣшнѣа, и кѣи своего сѣлѣ, но ѿпрѣшавѣа, а кѣи
ѿмѣхъ крѣпоуѣ, и вѣсѣхъ того дня вѣчѣи вѣлнѣа, и много
тогда и дѣхъ турецкой сѣлы, Козакѣи же и полеской мало,
тако Егѡ Защищающѣи ѿпоганѣи Хрѣтіанѣи. Нашедше же
нощѣи, Козакѣи тѣрѣи спѣшнѣи, въ падѣи ихъ ѿбоуи,
и кѣи нощѣи оукивавѣхъ тѣрѣи понаметавѣхъ; и Егда
сѣсѣхъ оустро, оузрѣвше тѣрѣи бѣтѣсѣннѣи своихъ
повѣсѣннѣи, во Забѣтнѣа Црѣо своего, и оужасѣа
сѣрѣе Егѡ, и невѣдѣи что творити, началѣхъ просити
мира оу Владнелавѣи Королѣвнѣи, и соборнѣа мирѣ
сѣннѣи вѣчѣи. Въ томъ же роцѣхъ друѣ Сѣннѣи
шѣи Патріархъ Иерусалимскѣи Іосѣфанъ, и дѣи на-
москѣи, ради нѣбѣи ихъ своихъ и исправленѣи, сѣхъ въ Кіевѣ
и въ сѣи

1622 Туро Лев
 Василь Симан
 Запечата. и др
 1622

И ПОСТА

И убого
убого.

БКОЗАКА

съ Козаками. и по вѣщаніи своє, іако неимѣху Ко-
Закомъ вѣдѣть творити нѣрессѣ ии Оукраинѣ: пакы
хисторостію нацаша ходити, мысляще іакоу бы Козакѣ
Запереловокѣхъ брань востати не вѣстекы пшарѣхъ
Козакѣхъ погубити, восташа оубо на Оукраинѣхъ,
и оубогихъ людѣи нацаша вѣтагоуати дѣлами, Ко-
Заковѣ же таино порицающе разлитыми вѣрени
Орскиими; того ради пакы Козакѣи собравшесѣ
поставиша Гетмана Павлюка, и на лахѣхъ поидоша по
къ мѣнѣи; и дѣже Гетманѣ Коронный Конецьпольскій
вѣдѣхъ разгна дѣкамѣри шестого дѣи; а поборовъ
лестное со вѣтакиими примирѣніе сотвориша, вѣдѣе вѣ-
скортѣ Гетмана Павлюка хисторостію іаша и въ Варшавѣ
мечѣ славѣ вѣдѣоша, и дѣжеже то Козакѣи іако лахѣ
вѣдѣекы Оумислиша нхъ погубити, въ роука дѣхъ: Собра-
шасѣ Козакѣи, и поставиша сѣбѣ Гетмана Остраницѣхъ
дѣише Емѣ въ помощѣ нѣкоего Козакѣи гѣио, и на лахѣхъ
восташа бранію пакы, и сотвориша брань по вѣтаре;
тако немоуше лахѣ Козакѣхъ вѣдолѣти, лѣстїю
мирѣ сотвориша, на іакомъ мирѣ Пѣчѣ Кнеѣхъ и нѣи
Пѣиѣ и менемъ Самаго Гетмана Конецьпольского, Кляѣхъ
Оутииша, іако всѣкіе вѣлности и мѣиотѣ нѣхъ дѣи,
а вѣмѣніи нѣхъ не творити нѣкоего, но чѣ Кляѣхъ
своего іакоу престѣпниша; Емѣше Остраницѣхъ Гетма-
на, и гѣио, Оубѣи вѣ Варшавѣ, а Кнѣи Сѣиіи
Кѣевского нѣиіомъ напѣлѣ и бѣиша, чѣкоже и мно-
гихъ хрѣбрыхъ и славныхъ Козакѣхъ разлитыми
мѣками погубиша, вѣдѣхъ на чѣтверо разѣвѣиоуше
и нѣхъ напѣлѣ іакоу, дѣиіхъ на желѣзны іакоу

Зарѣра

Гоню 1636.
Гетманъ Павлюк

Гоню 1638.
Гетманъ
Остраницѣхъ

Зарѣра вѣиіоуше; и іакоу чѣхъ всѣхъ вѣиіоуше Козакѣ
вѣиіа, и людѣи вѣгѣстѣиіи іакоу и неслѣиіиіе
дѣиіа наложниша, не вѣдѣше іако естѣ вѣмѣніи іакоу
За Кровѣ и вѣиіхъ не повѣиіиіхъ естѣ, и вѣиіхъ чѣиіхъ
поставиша дѣиіа, дѣиіа и вѣиіиіиіе, повѣиіиіе, и поро-
гѣиіе, подиіиіе и поголовѣиіиіе, вѣиіиіе, Сѣиіиіиіе,
поѣиіиіиіе, вѣиіиіиіе; таже Оуиіиіе вѣиіиіе жѣиіиіе
Запродахѣхъ, вѣиіхъ же Оуиіиіе вѣиіиіе лѣиіиіе вѣиіиіе
вѣиіе, и Заповѣиіе жѣиіиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе,
и вѣиіиіе вѣиіиіе Оуиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе, по дѣиіиіе
вѣиіиіе, Козакѣхъ же шестѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе
и мѣиіиіе, но и нѣхъ вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе
и нѣиіиіе, нѣиіиіе, а нѣиіиіе вѣиіиіе, вѣиіиіе вѣиіиіе
не жѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе. Естѣже поставиша на Ко-
закѣи Сѣиіиіиіе, лахѣхъ полковниіиіи Сѣиіиіиіе
ми, и вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе, дѣиіиіе и вѣиіиіе
вѣиіиіе; и нѣиіиіе тако вѣиіиіиіе; пакы собравшасѣ Ко-
Закѣи Ополтора Кожѣхъ намерѣхъ, но и пакы неимѣше
дѣиіа вѣиіиіе нѣиіиіе разѣвѣиіиіе, вѣиіиіе вѣиіиіе
Кнѣиіе вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе
шавше, естѣже іакоу сѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе
мѣиіиіе, многи вѣиіиіе померѣхъ, и нѣиіиіе пада-
ше вѣиіиіе погубиша. Поѣиіиіе Гетманѣ Конець
полѣиіиіе, собравѣиіе нацаша вѣиіиіе вѣиіиіе
мѣиіиіе, вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе, іакоу вѣиіиіе вѣиіиіе
вѣиіиіе; вѣиіиіе вѣиіиіе дѣиіиіе таино вѣиіиіе Запо-
рогами собравѣиіе, пакы вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе
и нѣиіиіе іакоу вѣиіиіе вѣиіиіе, вѣиіиіе вѣиіиіе вѣиіиіе
порогомъ іакоу вѣиіиіе вѣиіиіе, и іакоу вѣиіиіе

Гоню 1638.

ѣ, и положивша въ нѣмъ нѣмцовъ, дурманѣи града,
и Козаковъ даи мѣсто въ жакіи Запорогѣ, и по чинамъ
бысть и по лахѣмъ скорѣ немала, іако многы, пѣскіи
Прѣ жалѣше на Козаковъ Королевѣ, что ѡны начорное
море ходяще грады и села пѣрѣцкіе разоряють того ради
Кодакъ оустроены, въ лѣпо ѡрождѣства Христа Хри-
а иже живѣхъ Козаки Запорогами, и сѣмъ посѣлаше
Гетманъ Конѣцпольскій полское Конѣко даи мѣсто Ко-
каки живѣше, и замалѣе винны и хъ погвѣляють, и колю
и мѣ великъ даи мѣсто. Въ то время прилѣгша
Гетманъ Коронномъ Конѣцпольскомъ въ Кодакъ само
мъ быти, и Козакомъ смѣ прѣстолицѣ, между ними же
и богданъ Хмельницкій, и мѣ рѣка, въ нѣмъ же
и хвалѣше, ѡ кровѣхъ Кодакъ града, рече іа Козакъ,
оргодеи ли вамъ есть Козаки Кодакъ, ѡ вѣща Хмель-
нскій на Зыкомъ Лапинецкѣ прѣвѣмъ, что есть рѣка
Сотворенно, что было неразоренно. Того ради Гетманъ
орднѣе, въ нѣмъ и зломѣлаше ѡ Хмельницко, воспомина-
нѣ въ оубо іако въ нѣмъ бранѣхъ Козацкихъ прѣтнѣхъ
лахѣхъ и Хмельницкѣ башѣ. Обаче многіа казенны
ормоша, а ѡны живѣхъ ѡста, бысть Хмельницкѣ мѣхъ
Хитръ въ Конѣцпольскѣ, и развѣмъ Зѣло, въ нѣмъ мыслѣ
ладскіе на Козаковъ и вѣтнѣхъ Калѣхъ, раемо прѣи
военнѣ ѡ грады, новѣа Зѣла держаше, лица же вѣло-
спѣго покриваше, іако бы ѡны на лахѣхъ нѣкого Зѣла
немнѣлнѣ, въ сѣрѣхъ сто Совѣтъ башѣ.
Прикончнѣ сѣа главы прѣводѣ хотѣши Знаи, іако
въ нѣмъ дѣмъ. Іанварѣа въ прѣвѣи дѣи прѣставнѣхъ въ
вѣтнѣхъ живѣхъ, Бѣженныа Памѣти Прѣ Оѣшнныи

1639
Добавлено Хмельницкимъ

1647
Внукаръ
Л: АНВ

Архивъ

Архивъ Митрополитъ Кіевскій, Перъ Могилъ, Ка-
менъ Православныа вѣры, Бѣлѣи Защитникѣ, и ѡ бере-
гѣхъ Прѣвѣи Бѣгочестивыхъ, на брѣвѣхъ жѣ бытъ,
и на лахѣхъ тѣхъ жѣ, и похвалѣхъ въ Сѣбѣ лахѣхъ въ
Митрѣ Петерскѣ, смѣхъ въ вѣтнѣхъ вѣтнѣхъ Соборѣ
Вышнѣи Бѣлѣхъ вѣтнѣхъ Памѣти. А по нѣ посѣлаше
Митрополитъ Православныа: Сѣлѣвѣтръ Косовѣ.

СКАЗАНІЕ ЧТО РАДИ КОСТА ХМЕЛНИ-

ЦКІИ НА ЛАХѢ
Рахѣнныа винны Аѣтописецъ Конѣхъ Козацкой полѣго,
Единны Занатѣло Соборѣ Берестѣнскій, на нѣмъ же но-
во въ вѣдѣннѣ орѣхъ, смѣхъ Бѣгочестивыхъ, и ѡ вѣто-
же время на нѣмъ Коста на лахѣхъ Первыи. Аѣто-
писецъ же полскій Бѣспѣіанъ Коровецкѣ на нѣмъ, іако
лахѣхъ. Бѣлѣхъ іаже сѣхъ лахѣхъ Бѣгочестивыхъ и Козакомъ
на лахѣхъ, іаже на нѣмъ іаже Бѣлѣхъ Православныа
творѣхъ, ѡ смѣхъ нѣмъ же ѡ Бѣгочестивыхъ, и мѣнѣхъ
Бѣгочестивыхъ разгвѣлахъ, самыхъ смѣхъ прѣдѣлахъ,
ѡчѣстѣи и Бѣлѣхъ и Зганѣхъ, іаже на нѣмъ, іаже на нѣмъ
и творѣхъ въ сѣхъхъ полскон, Зѣлѣхъ на нѣмъ
казнѣ Бѣлѣхъ на нѣмъ. Козаковъ же вѣлѣхъ
ѡ Зѣлахъ ѡ вѣлѣхъ быдѣ и ѡ пѣлѣхъ дѣлѣхъ въ Зѣ-
лахъ, и мѣхъ ли іаже Зѣлахъ копрѣхъ, кохъ даи Пѣхъ,
и мѣхъ ли рѣхъ, даи ѡрочнѣхъ даи ѡтѣхъ на Пѣхъ, ѡ
Бѣнныхъ Корнѣхъ патарѣхъ, Конѣхъ и ли ѡрѣхъ
въ Козака вѣдѣхъ, даи хѣлѣхъ на Пѣхъ, а что горѣхъ, жи-
довѣ вѣсѣхъ смѣхъхъ новѣхъ даи, и вѣхъ и мѣхъхъ Козака
не вѣобѣдѣхъ, развѣхъхъ іаже на нѣмъ, ѡ прѣхъ
женѣхъ

[illegible]

насъ козаковъ ѿзоблагодѣль, еще же и козацка не дме-
ла мати, еіе орудышавъ тапленскій повелѣхъ хмельницкого
матн, и во врсн въ темницѣ; снѣ же хмельницкого тнмо-
шл, повелѣхъ быти двѣма плыцами посредѣ тнгрнн грдѣ:
бнѣвъ же хмельницкій тако нѣкъдѣ помощн ненадежѣ
нне вндаше что творити; бѣ же преілоны брце на матѣ
женѣ чапленского, и бо та впросн мѣла своего, и пове-
лѣхъ хмельницкого ѿ темницѣ испытнті, и тако не пыщен
жнвѣше, ѿжндахъ что врсѣмъ въ прдѣ показжеть, не-
тоімо же хмельницкомъ, нойвѣмъ козакомъ лѣхн
велькѣ собнн творѣхъ, ѿ ннхъ же козакн Королевн
полескомъ владнславъ, плачевн чловѣкъмъ воувѣща-
хъ, н той козаковъ и лѣхѣмъ жалѣмъ надолзѣ енн-
сходѣше, размышлѣ невнцын что творити; собѣ же
превозможѣ вѣдѣ цѣлон оукраины, ѿ матпнвато пнл,
сѣше же еіе лѣхтнпнскы Полскіе покрнвѣють, н бо мо-
внцн; ѿсемъ повѣснвѣють; напнвѣго кѣ барабашѣ
тогда козацкомъ генералномъ асѣмъ епнстолію, за-
своимъ знаменіѣ Королевскій енцѣ; аше еіе козакн
войны храбры, мѣтъ и матѣ, енлѣ и матѣ, и что бѣмъ
посевѣ еіе лѣхтн возбранѣють. Сію епнстолію бара-
башѣ пріемшн нельн ннкомъ ѿ ннѣ; ѿвоіако лѣхомъ
прнхнленѣ бѣше, ѿвоіако своен корнстн тоімо
нскн, и зволаше еіемъ въ благнхъ жнті, а ѿвоіако
нерадѣше ннже ѿендѣ лѣхтн. хмельницкій же
ѿ томъ Королевско пнелнн орудышавъ, мыслѣше ка-
ковы ѿ барабашѣ еіе епнстолію въ зѣмн, и воіако
козацкомъ сѣмнн, та же женѣ хмельницкого тогда
ѿ троіа роднвшой, молн хмельницкій барабашѣ да
Протѣ

ms. w. Kopchwa Gnaki
Rada du K. Tazalany

Отроцати Егѡ вопріемникъ ѿ Крщеніа бѣдетъ, на что
на вѣстоу бараша, и по Крщеніи ѿтроцати ѿсвѣдѣ-
на Крѣпости тоу хмельницкому Егѡ вѣн повеселиша. Барашъ оруж-
и Крѣпости Крѣпости хмельницкого сѣбѣ имѣи (прежде со свѣта
Хмельницкого. но Крѣпости враждѣ имѣли между собою). Сказа хмельницкомъ
ѿтомъ препоманьтомъ писаній Королевско, и гдѣ
Сокровенно бѣше, тоиже все го слагаше въ Крѣпости
и Егѡ барашъ на Крѣпости оуниша оуни Крѣпости-
хмельницкій въ Зѣмь шапкъ, поже и перестѣ бараш-
шѣхъ, вѣрнѣе своего посла къ Теркасомъ, къ жєнѣ бара-
шовой, ѿтой хитроути невѣдѣи, іаже даде посла-
иномъ тоу Королевскоу писанію, съ тѣмъ писаніемъ, у Терка-
додѣстова Егѡ посланный возвратиша, и писанію Ко-
ролевскому прочтѣхъ вышѣ. Сокѣтъ вѣн въ Зѣмь
Козакѣи согласѣхъ побѣдоша Запороги Зхмельницкимъ
бѣитъ со вѣдомѣ хмельницкомъ, іако Николай потѣкинъ
Гетманъ Коронный, повелѣ хмельницкого іаки и смѣти-
предати, ѿтесомъ и звѣсти хмельницкомъ Крѣпости По-
ликовникъ Переяславскій, ѿсвѣдѣ хмельницкій,
іако ѿ немъ промышля людскій погубити, недождаа гор-
шаго, Перѣбѣ въ Островъ бѣжѣи, таже въ бѣжѣ въ роги Ми-
китинъ, и деже ѿбѣжѣ трети Козакѣи, имѣе же всѣ
ѿнѣтѣ каза, и что ѿ Козакѣи лѣхъ промышляюуи, и
что творѣтъ Заѣбѣи, нечѣмъ Козакѣи но и Крѣпости
бѣжѣи: ѿтесомъ слышавъ народъ на Крѣпости, ѿвѣстѣ
градѣи въ тѣмъ іаки рѣки къ хмельницкому въ лѣгъ
днѣпровѣ. Онѣже вѣдѣхъ іако до бѣжи помѣи Егѡ
начѣи. Оумѣи Егѡ патарѣ въ Помощѣ сѣбѣ Приѣи,
бѣитъ же тоу Крѣпости ханъ Ісламъ Кегерѣи къ томъ

хмельникъ

хмельницкій посла помощи просѣ, ханъ же іаже и имѣише
гнѣвъ на Короля, іако оуничѣи дѣи оудержѣи ѿсвѣ-
емъ лѣхѣ, но нехотѣше мечѣ на лѣхъ поднести донѣ-
же не звѣстѣи перѣбѣ вни, тѣе ради брани съ тѣи
хотѣи, но въ то время прѣсѣише ханъ вѣи мѣи
поганѣи, во войнѣи Зѣло ханѣи и слави, и же
некѣи поновѣише и ханъ, но іаки самѣи бѣи
съ своимъ патарѣи жєнѣи, на что показѣи рѣи
повелѣи просѣи Козакѣи въ Помощѣ, прѣжде же егѡ
іако Заѣино лѣи тоу тоганѣи, Козакѣи Егѡ
Орѣи, на вѣи мѣи побѣиша, тоу помѣи
поганѣи. Перѣбѣ Козакѣи Зѣло вѣи іако врагѣи
свои, послаи цѣи тоу спорѣи, ѿвѣиша
поганѣи прѣи Козакѣи въ Помощѣ, имѣи оу-
ное тоганѣи показѣи гдѣ имѣи брани свѣи
съ лѣи. Козакѣи къ хмельницкому ѿиша добри вѣи.

СКАЗАНІЕ О ПЕРВОЙ БІТВѢ НАХОТОН КОТѢ КОЗАКѢИ ЗАХРАНИ.

Сѣи вѣи ѿ патарѣ Егѡ къ хмельницкому Козакѣи
возвратѣиша, оуслѣишаи егѡ повѣи оукраинѣи, и
радѣиша іако и зѣиленіе послаи лѣи людѣи свои ѿ лѣи
неволи, дѣи же ѿдѣи Козакѣи оунижѣиша -
ѿтѣи слышавъ Гетманъ Коронный Пѣи потѣкинъ -
Заповѣи вѣи полѣи вѣи и Козакѣи рѣи
и Полководѣи лѣи вѣи гѣи хмельницкого
имѣи, но бѣи не де Емъ погѣи, іако іаже и вѣи прѣи
прѣи съ многѣи Силоу ко градѣи оукраинѣи Теркасомъ,

но и неволи

но и неволю еста в немъ, тако Зими прійде: Зимѣ же мы
мошешей и теплотою слнца днѣ прѣ и вѣшмъ рѣкамъ
растѣвшымъ, да скорѣе хмелницкого и мѣстѣ Попоцкій
Повелѣе реестровымъ Козакѣмъ днѣ прѣ ити харабашъ
толнѣмъ, прѣсего вѣрности и хѣ ортвѣржѣши; а снѣ
своѣмъ старостѣ и вѣжинскому повелѣе лннѣи Зайцы
в полѣ гонити, хопѣ тѣхъ побѣдъ смѣ и славу напѣсати
въ вѣки, невѣдѣи Котраа еста хопѣ смѣ вѣтпы,
хмелницкій бо хопѣ обновити прѣжнихъ Козакѣвъ
Славу, еже что имѣ Козацкои Силы, шѣго вѣ тако
храбрѣ Войнѣ в полѣ и Зѣидѣ на жолѣтѣи вѣрѣ, шѣжи
даа добраго себѣ лѣва, и не мѣнаа своѣю, нона еста орпова
ше, такожде же ила хн храбро и да хѣ, мнѣши хмел
ницкого допрѣшѣствѣа побѣдѣ, и вѣи Козацкѣю енаа
побѣдѣнѣи вѣ вѣки, невѣдѣше тако Конѣ гопѣвѣ и
браны и шѣа помощь. но прѣжде даже шѣоа полкѣ
несишошаа еѣ собою, посла хмелницкій и днѣ прѣ
къ сѣнегровѣи Козакѣмъ вѣгнѣтѣ, вѣрѣшѣа и мѣ
шѣ своѣи енаа и шѣа татарѣ; и гла имѣ, тѣю Кровѣ и да
разнѣвѣти, не бѣа тѣи своѣи, и хѣ же едина породѣ
мѣти оукраина, покомѣ поборѣютѣ, по Костѣломѣли,
или по Црѣви бѣжѣи, корѣнѣли полскѣи посѣбнѣи хѣшѣ
еже неволю мѣже вѣ имѣ Заплаитѣи, или Мѣри своѣи
оукраинѣ, еже свободѣи и хѣ дарѣтѣвокатѣи хѣшѣтѣ
се реестровѣи Козакѣи слышавше, тако единаи вѣрѣмѣ
и мѣслѣи вѣставше, прѣвѣе барабашѣа Копѣемъ, филонѣ
и барабашѣа старѣи прѣбѣдѣ енаа, тѣю барабашѣа полѣхѣ
поборѣше, таже вѣа старѣишнѣа и полковѣдѣи

Ласкѣи

Филоновъ
и барабашѣа старѣи
Козакѣи

Ласкѣи хѣрогѣамъ вѣ днѣ прѣ пошѣпѣше, хмелницкому
прѣидѣи вѣ помощь; и хѣ же вѣдѣи, радѣ вѣашѣ Зѣло,
и на тѣхъ своѣхъ ортвѣржѣти гла: бѣа тѣи и молодѣи
Славногѣо Запорожскѣо Вѣнска, се прѣидѣ вѣрѣмѣ прѣи
мѣтѣ, орѣжѣи и шѣи вѣбѣи, и мѣше помощнѣи еста,
не оукраинѣи еста гордѣстнѣи ласкѣи енаа, не оукраинѣи
еверѣшѣа, ии и хѣ естрашнѣишѣи, шѣкоже и прѣи оукраинѣи
Помѣнѣи прѣжде вѣвшѣи Конѣи оукраинѣишѣи, иже
и хѣ и невѣрнѣи енаа вѣхѣ, но мѣжѣство своѣмъ, вѣ
страшнѣи шѣношахѣ естрахѣ; шѣ того же дрѣва енаа вѣ
тѣи, и хѣ вѣрѣи Конѣи енаа, покажѣи мѣжѣство
и на дрѣва на бѣа не побѣдѣишѣи вѣ, вѣмъ напѣшѣи вѣ
вѣки побѣдѣ славу, тако хмелницкому вѣнско Козацкѣи
ортвѣржѣишѣи, мѣжѣство енааи прѣишѣи ласкѣи
къ бранѣи. енаа енаа потѣишѣи вѣдѣи тако лѣи на
себѣ Козакѣи еѣ татарѣи и да хѣи, послѣишѣи енаа
еѣ писанѣи ко шѣи своѣи, томѣ шѣа хѣишѣи енаа енаа
вѣишѣи, но татарѣи послѣишѣи енааи прѣишѣи по
Ласкѣи полкѣи, и показѣишѣи послѣишѣи и писанѣи, и что
вѣ немѣ еѣ напѣсано на вѣишѣи, и что вѣрѣмѣ бранѣи на
тѣи, и вѣишѣи еѣи великаа. вѣишѣи же ласкѣи енаа
енаа и хѣ и знемагѣише, на тѣи вѣ вѣишѣи шѣишѣи плѣ
шѣи, но потѣишѣи на тѣи ортвѣржѣишѣи, да поне и зѣола
на бранѣи вѣишѣи оукраинѣи, нежеи вѣ вѣишѣи прѣишѣи
шѣишѣи побѣишѣи енааишѣи, распѣишѣи шѣишѣи, и вѣишѣи
вѣишѣи аѣи Зѣишѣи прѣишѣишѣи. тѣишѣи словѣи
ортвѣржѣишѣи, шѣишѣи ласкѣи енааи, и вѣишѣишѣи
еко енааишѣи шѣишѣи прѣишѣишѣи, вѣишѣи енааишѣи
вѣишѣи, и вѣишѣи шѣишѣи шѣишѣишѣи, прѣишѣишѣи

къ бѣишѣи

По той же угоді
до той же угоді
до той же угоді

къ сѣбѣ повелѣний, и совѣтъ члѣнъ татаръ и Козакѣ
Особѣ напарше разграбѣша его, и сами Потопцкѣ двѣ
разы оустрѣленъ, палъ сиконѣмъ. Протѣхъ же кѣхъ
татарове въ плѣнъ въ Заша, оу Кнѣзюго Кайракъ тѣмъ
вѣдѣ налахамн сѣла, бѣго Зашае и войскъ Запорожскому
на вѣсн сѣла, въ Зашае татарове тѣмъ въ плѣнъ Слѣдѣ
и шемберка сѣла, чернецкѣ и Крещенскѣ хмельнскому
сѣла до сѣла, Домъ оуланскѣ, вѣдѣ хрестовнѣ Новгоро
скѣ воевода, хрестовнѣ хмельскѣ, Гаврило Калужскѣ,
малѣцкѣ и Семнѣгородскѣ Великороднѣ Пнове, тѣмъ
и все полское войско Едино мечемъ адрѣго въ плѣнъ.
татарамн заведемо, и шѣтѣмъ много войска Зпоевѣ браннѣ,
Единѣмъ тѣмъ мѣрѣмъ Крещенскѣ оустрѣже, но и тѣмъ
раненъ, что сѣла въ роѣхъ дѣмъ, въ поѣтъ Велискѣ.

Слѣдѣ
Слѣдѣ
Слѣдѣ

Сказаніе оуторонъ побѣды Козакѣ

на лахамн покоренномъ.
О тѣмъ погонѣ и оустрѣннѣ всего войска Ладского,
Егда Козакѣмъ потопцкомъ гетманѣ Крещенскѣ,
такъ Козакѣмъ тѣмъ на полѣхъ побѣды носѣтъ, ины
мечемъ похвѣше, аиныхъ въ земшѣ въ неволѣ, и тѣмъ
на самнѣмъ Енераломъ, потопцкого тѣмъ смѣрѣ прѣмѣ,
Завладѣ рѣдѣмъ сѣмъ въ рѣдѣмъ дѣмъ, оустрѣжѣ сѣмъ,
потопцкѣ, и Полнѣмъ Калнновскѣ, тѣмъ же полководцы
и вѣсладское войнѣтѣ, и не шѣтѣмъ вѣмъ, тѣмъ
тѣмъ илѣмъ цѣмъ оустрѣжѣ, Егда поношн Зѣмнѣмъ сѣмъ
Козакѣмъ, не вѣдѣше прочѣе что и вѣмъ, и самнѣмъ
на вѣсладское чѣстѣмъ въ скорѣ, Собрѣшѣмъ въ Коло вѣмъ
полководцы, и совѣтовѣмъ, кѣмъ чѣмъ вѣмъ сѣмъ

и сѣмъ

и Зѣмнѣ, и на пошнъ совѣтъмъ оустрѣжѣмъ, дѣмъ
покорѣмъ, на вѣсладское что сѣмъ кѣмъ полѣхъ
Крѣмъ, тѣмъ пошнѣмъ мѣмъ оустрѣжѣ. Сѣмъ же тѣмъ
сѣмъ пѣмъ, и прѣмъмъ нѣмъ, сѣмъ шѣмъ сѣмъ
лѣ, въ полѣ ровнемъ и шѣмъ оустрѣжѣ; и сѣмъ въ шѣмъ
сѣмъ татарѣ и Козакѣмъ сѣмъ долѣхъмъ въ гостѣмъ,
и сѣмъмъ вѣмъмъ вѣмъмъ, сѣмъмъ на вѣмъ, а За
нѣмъмъ лѣмъ сѣмъмъ въ шѣмъмъ, немогѣмъ татарѣ и Коза
кѣмъ лѣмъмъ оустрѣжѣ. но сѣмъмъ на горѣмъ мѣмъмъ
сѣмъмъ на самосѣмъ лѣмъмъ прѣмъмъ. Егда вѣмъ
сѣмъ и вѣмъмъ Козакѣмъ лѣмъмъ, и прѣмъмъ прѣмъмъ
оустрѣжѣмъ шѣмъмъ татарскѣмъ и Козакѣмъ, плѣмъмъ
же тѣмъ хѣмъмъ и прѣмъмъ, и мѣмъмъ, а пошнѣмъ тѣмъ
шѣмъмъмъ на вѣмъмъ рѣмъ, плѣмъмъмъ тѣмъмъ
татарѣмъ сѣмъмъмъ, и рѣмъмъ въ скорѣмъ сѣмъмъ
а Козакѣмъ сѣмъмъ. А вѣмъмъмъ полѣхъмъ сѣмъмъ
такъ татарѣмъ и Козакѣмъ плѣмъмъмъ тѣмъмъ, а ла
хѣмъмъ сѣмъмъ тѣмъмъ, крѣмъмъ сѣмъмъ и сѣмъмъ, и тѣмъмъ
мѣмъмъ, тѣмъ тѣмъмъ дѣмъмъмъ до сѣмъмъ, шѣмъ
лѣмъмъ пошнѣмъ покорѣмъ, ни много сѣмъмъ врагѣмъ оу
лѣмъмъмъ мѣмъмъ, тѣмъмъ вѣмъмъ. Слѣмъмъмъ
пошнѣмъ шѣмъмъ Козакѣмъ лѣмъмъ вѣмъмъ, и Сѣмъмъ
плѣмъмъмъ тѣмъмъ, тѣмъмъ оустрѣжѣмъ и рѣмъмъ шѣмъ
еленнѣмъ и мѣмъмъ и рѣмъмъ шѣмъмъ и мѣмъмъ, и сѣмъмъ
не пошнѣмъ сѣмъмъ Козакѣмъ Слѣмъмъмъ, но кѣмъмъ
гѣмъмъ и шѣмъмъ, и оустрѣжѣмъ сѣмъмъ пѣмъ, но промъ,
и лѣмъмъ тѣмъмъ шѣмъмъ. Оустрѣжѣмъ Особѣмъ, но и Зѣмъ
и мѣмъмъмъ лѣмъмъ пѣмъмъ. Вѣмъмъ, тѣмъмъ и рѣмъмъ
въ Осѣмъмъ лѣмъмъ, пошнѣмъмъмъ и рѣмъмъмъ, пѣмъмъ

и сѣмъ

и старшіе иши Кралеви томи и наменши
Кралеви поволюють и оуслуги Бойсковіе іаки
всемъ свѣтъ оуслуги, но ни гдѣ безпечное при-
сѣжнице имамы, вси на оуслуги ищутъ на, такъ
неволиковъ послѣднѣиши, а неіако подданныхъ
Бойновъ Королевскихъ вѣиши, Свѣдѣла бѣ
призываемъ, такъ оуслуга повинныхъ не оуспѣла
ни на оуслугу палець, же на вѣдомыи Каштелянъ
Краківскій, и Запорожанъ безпечныхъ не оуспѣла
жнѣти, а оуслуга Собравши Бойство преслѣдѣть,
Донелѣ же непогубитъ и ма и родъ Козацкій, іако
Великое Бойство Собравши, ищутъ невинной Крови,
Далого оу Великомъ нѣждѣ не оуспѣла іако творити,
мѣстѣ Крѣпкого хана томи противъ Зломи,
Привѣжница просити, іако помѣстою бѣіаго,
и Сырое вѣдѣхъ мѣстѣ оугонъ поплѣти,
начало Зломи, а оуслуга томи оуслуга, коми на-
писати, бѣіаго оуслуга оуспѣла, теперѣ Бойскъ Запоро-
скомъ Доновъ вѣиши Королевскихъ оуспѣла
винъ оуслуга просити и Свѣдѣла бѣ бо вѣіаго,
іако то Бойство вѣіаго вѣіаго вѣіаго Королевскомъ
мѣстѣ, и вѣіаго оуслуга бѣіаго Зоставаити, аще
коіе прѣіаго ише, оуслуга нагородити. Молиже
даки привѣла прицѣлоси своей оуслуга на вѣіаго
шаго Короля Бойскъ Запорожскомъ ненавѣиши прѣіаго
вѣіаго, Оуспѣла, до Стопѣ ноіа вѣіаго Коро-
левского Мѣстѣ оуспѣла.

Далѣ Замѣсѣ
Бѣло Церковского Второго дѣіа вѣіаго, іако
Богданъ Хмельнійскій Старшій Бойскъ Запорожского.

наіа

Листъ писанъ бо Коро-
лю вѣіаго вѣіаго
и вѣіаго вѣіаго вѣіаго
и вѣіаго вѣіаго вѣіаго

Листъ Посланіе Донелѣ невозвратѣла Зполци З-
оуслуга поволюють, вѣіаго Хмельнійскій іако
Згоны, оуслуга Замѣсѣ далѣ по Константиновъ,
Самѣ же оуслуга вѣіаго, на вѣіаго вѣіаго
Бойства, іако оуслуга оуслуга, а послѣіа вѣіаго
іако многое множество вѣіаго вѣіаго мѣстѣ на поволю
Замѣсѣ жнѣти ишлахъ, а вѣіаго Полковни-
ковъ Кандѣ Звоискомъ, мѣстѣ того дѣіа вѣіаго,
вѣіаго же Сѣмъ Сѣмъ и оуслуга Полковниковъ
прѣіаго вѣіаго поволю, а вѣіаго вѣіаго вѣіаго
прѣіаго, сѣіаго вѣіаго вѣіаго вѣіаго вѣіаго, шла-
та невозможѣ противъ іако, Сотворѣла миръ Зпа-
ковъ догворомъ, далѣ вѣіаго вѣіаго вѣіаго вѣіаго,
и Зграда, и вѣіаго на іако шлахъ, Козакъ жнѣти
вѣіаго, жнѣти вѣіаго поволю. а вѣіаго вѣіаго
хъ іако вѣіаго, Стрѣіа вѣіаго Полковникъ вѣіаго
іако, а вѣіаго вѣіаго вѣіаго вѣіаго, рѣіаго
далѣ вѣіаго вѣіаго вѣіаго, на іако вѣіаго вѣіаго
Кандѣ, оуслуга нападе на вѣіаго, и Замѣсѣ Ко-
закъ вѣіаго Зпорожанъ, и Замѣсѣ вѣіаго, и вѣіаго
до Единаго вѣіаго, сѣіаго вѣіаго вѣіаго вѣіаго
Сгожѣ раіа глаіа вѣіаго вѣіаго, Зпакъ Великаго
мнозѣла шлахъ, Единѣ оуслуга жнѣта вѣіаго
вѣіаго вѣіаго, іако вѣіаго вѣіаго Полковниковъ,
то послѣіа вѣіаго, ненавѣіаго вѣіаго вѣіаго
іако вѣіаго, що жнѣта вѣіаго вѣіаго вѣіаго,
вѣіаго вѣіаго, вѣіаго вѣіаго вѣіаго вѣіаго,
вѣіаго вѣіаго вѣіаго, іако вѣіаго вѣіаго
Замѣсѣ по вѣіаго вѣіаго, до вѣіаго вѣіаго
и вѣіаго

и вѣіаго

и вълюбивъ дѣвѣ переправилъ, Книгу свою до бытѣ
ца ѿтославъ самъ же въ войскомъ допогребыице пойдѣ,
гдѣ похвѣлѣ мещанъ и Сѣинныковъ неповинныхъ и Ни-
чтоже ссѣрѣшнхъ, напалѣ позыбываи, и къ Неме-
ро въ пойдѣ, и тамъ Обозомъ своимъ сѣавши, посла-
въ войнство до мѣщанъ покорить, посланніе же до бра-
тѣхъ градскихъ пришедше, Егда въ Зѣтѣхъ Орѣпа Запѣорѣна,
скотн трезвали, и много людей похвѣлше, Возврати-
шася до Кнѣзѣ, той же дѣлѣ ѿтѣхъ воевати, въ Криво-
ное въ вѣсть възавши, Посемъ съ Кривоного въ Вишне-
вскій многорасправляхъсѣхъ крѣпко, и не безъ крови проли-
сѣ на ѿбѣхъ странѣхъ, Егда похвѣлѣхъ по градѣ раско-
цы, дано вѣсти, іакъ въ Кривоного бѣрѣ въ Зѣтѣхъ,
Аще бо и бѣше тамъ Андрей Потѣцскій, Сѣновецъ іет-
мскій зъ своимъ жолитры, но мѣшимъ Кривоного
пришедши зъ Козаками ѿ мѣщанъ: (имъ же Лѣхъ
бѣхъ ѿбѣдѣхъ) найшолъ крѣпа ѿтворѣнна, и
въ падши въ мѣсто, Лѣховъ и Зѣтѣхъ вѣхъ, Замокъ
въ Зѣтѣхъ, гдѣ самого Потѣцкого толкомъ живого
ѿставилъ, дѣныхъ вѣхъ мечемъ похвѣлѣ наглахъ,
самыхъ жидовъ болѣе напѣтнадцати тысячѣхъ въ-
бѣрѣ похвѣлно, ѿтѣсомъ Кнѣзѣ Вишневецскій въ Зѣтѣхъ
ѿслѣдѣвши пойдѣ до Обозъ своего по Толѣгѣнскій Камѣ,
и Книгу свою до бѣлого Камѣна ѿтосла; Котра
съ платѣмъ раздѣляющѣхъ рѣтѣхъ понесши зъ Вишнѣхъ;
ѿ Каменѣхъ, колы далече намъ мѣрѣхъ за выслѣ-
граници. посемъ совохвѣлѣхъ Вишневецскій іет-
мскій и фѣрѣхъ, и вѣхъхъ при, Еднѣхъ на дѣрѣхъ со-
вѣтомъ и славою хвѣлѣхъхъ превознесѣхъ, гдѣ бываѣхъ

[illegible]

[illegible][illegible]

Бѣже козаки користи шимъ нѣнчѣтныхъ
людскыхъ а паче въ плѣны многыхъ възѣш, со-
бравъ хмельницкѣи первѣишихъ полководцовъ, Гирасѣма
чорногъ, Мазѣма Кривонога, Калѣнъ, ѡстапа Ворѣненка
Лободѣ

и зыи доша смѣ въ спрѣтѣніе людѣе великаго Козра
ични и вси смѣ радостна приношахъ хвалы, тако
свободнаго по бѣ Російскія Страны ѿ рабства
его. такождеже и вси полководцы воинство Ко
зацкое свѣтло влещи снѣмъ, въ ѿпачѣвѣніи
градъ Кіевъ въ хождахъ, и видѣвши Красотѣ Прѣвѣи
бжійхъ и мнѣренъ ѿпачѣшенихъ, и на Зѣмлю ѿпро
женъ, плакахъ. Всѣмъ же сѣмъ мѣстомъ по
клонившеся, поидоша въ градъ Переясловъ. въ томъ
времѣны новобѣдныи Кроль Іанъ Казимѣръ, совѣ
товаше съ сановники свои, како бы хмелницкого
оумирити, и вси сложишася послати смѣ хорого, и въ
лавъ, на Запорожское гетманство, зѣмѣ знаменіями
посланны бѣхъ, Москвитинъ, Львовскій Подкоморій, Григо
рій Кнѣзь, новгородскій хорѣжій, Іаковъ Зелѣнскій,
краславскій подлш. Сѣи Егда въ Переясловъ прѣидоша
даша хмелницкому писаніе Королево хорого и въ лавъ,
и бывшей радѣ средѣ града, и знаменіями тамо держа
щимся возопи въ весь народъ, итѣмъ хоцете насъ
лахъ пакы въ неволѣ ѿбѣдѣти, или платѣже дажде
лѣи глѣше, Ещѣли вы ляхъ тѣмъ пакыми дарами хо
цете насъ ѿловити, дабы зложивши мы итѣсе
иго, пакы итѣмъ насѣтъ вѣтъ Ездѣщихъ, наспранѣ
тѣ вѣша дары; Метѣмъ лѣслова розправити тѣрѣ
имѣте полщѣ, а ѿвѣрѣна Козацка дабѣдѣтъ, итѣ
разшедшійся вѣмъ, повелѣ хмелницкій козодо
слова лѣдскихъ поставити ѿсобно подѣорѣхъ, не даю
щи сходишеся съ собою, итѣсѣтъ приходити повелѣ
вѣше. повѣколицемъ же времени, Бѣгѣвскій ихо
хотан

21.
иходотансчовѣл Приходѣ Оумелницкого Посла мѣ Лѣвѣмъ
и Егда прѣидоша, рече Москвитинъ: что пакѣ гетманѣ
Запорожскій бѣзѣвѣтъхъ Посла мѣ Королевскіхъ. ѿдержѣ
сѣи долго. Лѣше миръ, Лѣше брань провозѣвѣгна, бѣди
намъ и зѣвѣсно, ѿпачѣвѣти было насѣ тѣрѣ, итѣтъ
бо пакѣ пакѣмъ ѿбѣдѣи итѣтъ поганѣмъ, дабы въ
бѣзвѣнныи послова держѣти, на сѣе слово хмелницкій
помолѣтъ, пакѣ въ Зѣмѣ на Столѣ іѣдѣвѣхъ
дабы вѣвѣдѣтъ, итѣтъ же на писанѣ снѣ вѣдѣи ѿвѣра.
Найбѣдѣнѣишій Кролю Казимѣру.
Смѣмъ Пѣмѣтъ и сѣмъ ѿвѣдѣи, Которѣ по рѣсѣ ш
роко видѣмъ да не бѣдѣтъ. Сѣмѣмъ Косѣломъ до
времѣны, и Ездѣвѣмъ не бѣдѣи Зѣрѣтъ. Мнѣропо
лѣтъ Кіевскій по Примѣтъ въ Сенѣтъ Полѣкомъ мѣло
да итѣмъ. Мѣтъ рѣсѣ вѣвѣдѣи, Кашталѣны итѣны
ѿ вѣготѣнѣхъ тѣвѣдѣи дабѣдѣтъ. Косѣко Запорожское
іакъ много сѣтъ повѣи ѿвѣдѣи при своѣхъ вѣвѣдѣи
дабѣнѣхъ дабѣдѣтъ. Гетманѣ Козацкій до самого
маѣтѣтъ Королевского тѣмѣко не хан налѣжѣтъ, жи
дѣи Зѣвѣи ѿвѣдѣи не хан Зѣрѣтъ ѿвѣдѣи тѣ.
Перѣмѣи Вѣшнѣвѣцкій, Сѣмѣнѣвѣи на вѣвѣкомъ
Козацкѣмъ не хан не итѣтъ нѣкогда.

Лѣто малѣ итѣтъ, тѣи ѿвѣро вѣи (Знай) бѣвѣ.
шѣвѣмъ, и Пѣомъ мѣщныи. Пѣко раздаѣтъ
Сѣи Сѣтѣи вѣвѣдѣи прѣтѣтъ сѣтѣнѣ плѣщѣмъ,
и дабы прѣтѣмъ тѣтѣи Которѣ созрѣвѣшеи рѣвѣи.
Не помнѣшѣи нахѣдѣи, Гетманѣ Запорожского
вѣвѣи, Заприходѣ насѣтѣи, но своѣмъ итѣ
итѣмъ нещѣтѣмъ ѿмѣтѣнныи, нащѣтѣи вѣвѣи
ѿвѣмо

поікмо. Єже комъ лѣтше располѣтъ, того презире
горше. шкль чинѣтомъ себѣ съ ~~Осмыслѣтъ~~. Єже ма-
лими слѣчаемъ развѣиваѣтисѣ, ѡбѣче, вѣрѣиши ~~и~~
ліце тебѣ і Божіе въ Запорожскомъ хоуѣши порадиши,
по выждѣ іако желаніе шлѣти. Кого тебѣ нехотѣе,
данѣ ѡстѣвляѣши краіны, дѣлѣ Единаго ілѣ другаго
корисний ілѣ худѣиши. Остаѣи гордіино, лѣбѣи
прійѣи хопѣшлѣ; хоуѣши ілѣи полцѣ погѣбѣи,
ілѣ украинѣ сохраниѣи цѣлѣ; разводиши Злѣхѣи
дрѣвѣи, іаки вы шѣи ѡкрѣпиши вѣрѣ, ілѣ ѡ пѣр-
ковѣ ілѣ ѡ пѣтарѣ. Сѣмѣ ілѣиши покрѣвѣ, данѣи
тѣ ілѣ ^{вышлѣ} прѣжде, вѣиши чѣи пѣрѣи ілѣ пѣтарѣ. Промы-
шлѣиши. Сохраниши тебѣ, іако дѣ ілѣи ілѣи
ілѣи ілѣиши вѣи своѣи Землѣ, ѡ Ѣиовѣи ілѣи ілѣи
ілѣиши вѣи своѣи рѣи; минѣиши, іако рѣи
Ѣиовѣиши, вѣи, пѣрѣи сохранишиши еѣи
ілѣи козѣи рѣи разширѣиши славы, шлѣи себѣ
возвѣратиши. Аще же лѣхѣи не ѡспомѣиши илѣ
силѣи своѣи, то ѡбѣиши живѣиши народѣи на-
козѣиши, рѣи дѣиши ілѣиши вѣиши вѣиши,
ілѣиши вѣиши вѣиши сѣи Оръѣи прійѣиши,
гдѣ лѣи, козѣи, лѣи, вѣи рѣи, ѡ поганѣи
падѣиши не ѡрѣиши вѣиши; Єгда мечѣи
ілѣи, ілѣиши ілѣи силѣи. Дѣиши Єи во-
спомѣиши, дѣиши было тебѣ сѣи многомѣиши
корѣиши, котрѣи коѣи илѣи синѣиши тебѣ,
мѣиши, тѣиши на ѡмѣиши пѣиши, Запре-
зѣиши корѣиши Мѣиши вѣиши, іако
дѣиши сѣи Мѣиши корѣиши прѣишиши
мирѣи

миръ людей своимъ возвысится. Воспріими оубо и чю
надежда и злыише, а ѿтвергши гнѣвъ и надею на
брани и зоберѣтѣ селѣ прелесть свою. Принеси смиреніе
къ Кремлю, аще же то призриши самъ щетѣ шрама,
щещи, и вѣры блгочестивой сокиль. Украинскимъ родо-
наіе ѿвѣща хмелинцкій, не козможно инако, ѿмечѣ
ѿдержати невинности ииной, донелѣ живого и колѣно
намъ спянетъ, смръть развѣ оускоритъ неколю, мы
ненадѣемся на фортыны близкостъ, славности кини
превоздвизнои себе оуобрамѣ. Что до Короля, еко
іако пня почитаемъ, но шлахты и Паны не навиди
всѣмъ, ииногда дрѣзы ѿкраженны нехѣде. Окаже,
аще ѿны вражды вѣрнѣ пресѣланы, не трѣдно напокои
спѣтій ебдѣтъ, аще же хитры ебдѣтъ брань готовѣ
раіи, хитримъ и хѣтрактамъ. іакоже ѿвѣща хмелин-
кій Комиссаромъ давши, и что Кремль прійде джедукеи
ѿтверскаго Кра. Зпоселѣла, и мыи писаніе къ Силіверіи
скомъ Пашѣ, дадеи въ Войска пѣрещого Козакомъ
на лаховъ къ помочи, колико ебдѣтъ трѣбе, то слы-
шавши Комиссарове полскій, къ хмелинцкомъ прійдоша,
просѣще пѣркіе да покажеи имъ границь. Еже не пре-
ходити ни полскомъ ни Козацкомъ Войска, донелѣ
же что Кремль покажеи, посемъ да зинки ево оуи,
прошаръ, ебдѣтъ бо тогдѣ къ хмелинцкого въ оузахъ
Конецъ полскій, Поточи, Сіовецъ Гетмана Короного
чарнецкій и Крозницкій, хмелинцкій же показѣ ла-
хомъ погоринъ границь, а оузинковъ пхетіи
не оузвали, и іако ѿпхетіи Комисарѣ
Змаліи къ Королю ѿвѣтомъ

Грѣхъ

Сказаніє Озвѣстѣи НЗБОРОКОН

посѣдѣ на дѣлѣхъ.

Тѣмъ, временемъ, Хмельницкій Полководець, повеселѣ
оукраинѣ, повѣсти, ингушнскомъ Сѣмѣ, Хмельницкій На-
чальникъ бѣше, а Теркаскій Коронченко, Переясловскій Ло-
бодѣ, Каневскій Квѣтскій, Брацлавскій Нечай, Бѣлош-
ковскій Гира, Орманскій Сіпѣнка, Корсеньскій Морозъ,
Калниціскій Остапъ, Гадяцскій Бѣрланъ, такожде и по про-
чійхъ градѣхъ, въ семѣ же томѣ, какъ Казимиръ, вѣже
на Королевствѣ вѣнчанъ, слышавъ, повелѣ фирахъ
Войнство полковѣ въ время Соколовъ, и Соборѣ,
Лахвѣ много, въ роцѣ 1704: и Егда бѣша теплою
сѣнѣмъ, и поныне гнѣшася травы, начатъ распро-
стирати ^{латѣ} свои Законы, и бои Козацкомъ Войнствѣ Со-
спрачнѣ наченшъ Лахвѣ нападохъ поразити мѣсто
и разгонѣхъ, таже Ханъ Крымскомъ Спатары Хмель-
номъ пришедшъ въ помощь, Обозъ же Ладскій тогда
по Константиновомъ бѣше, въ немъ же Егда Войска
и во Хмельницкомъ близъ сѣ вой свои, а бѣе паде
на Лахъ Спатаръ, и емачѣа имъ брѣе, яко кѣ въ бѣска
начаша себѣ приготавливати, и емачѣе перѣхнѣше, и же
мнѣхъа вѣти хрѣсты и Крѣпцы и имъ же Война Кро-
вѣи въ Корчменнѣхъ Кипѣше, се и шымъ Лице шѣла
дѣло, тогда и рѣцѣ шѣла, тогда ради воевати по-
доша Обозомъ кѣмъ почолганскій Камень, а шѣхъ
прійдоша, по Збѣражѣ, но и тамъ прикрѣпко градъ
бѣхъа Хмельницкого Зѣло, кѣ семъ Еше на болюхъ
бѣхъ Лахомъ, Гетманы ихъ междѣ собою рѣмѣшъ,

и бѣхъ

и бѣхъ не Единогосѣтны: и Егда въ пѣзды пошла -
Гвѣнча покинѣ городѣхъ спѣхъ, и рѣше ношѣю кѣне
вѣрѣнѣ нападоша на Спатарѣ, и акѣ шѣ Единогосѣтны
Спатаръ кѣн посѣгоша, тогда дѣшнѣскій и Сѣра-
ковскій съвои своими съ хорогвы, и Писемковскій
погнѣшъа, тѣмъ же днѣ шѣне шѣла вѣхъа на дѣхъ
вѣлы своѣхъ, кѣ семъ Еше вѣхнѣа тогда, оударѣ
гѣо и разѣи кѣпѣ охорогвы Гетманскон, Еше
нѣлѣнымъ Прѣтѣствомъ бѣхъ Лахѣмъ бѣше, и
бо прѣде времени оубѣлаша Лахѣ, и ащѣе не
пришедъ до Обозъ кѣзѣ вѣнѣвѣскій, вѣсѣ по
бѣли Лахъ, и Хмельницкого не вѣдѣше, бѣже
въ Сѣвѣхъ мѣа, Іюла въ дѣнѣ десѣтѣи, Егда
Войско Козацко Зпатары Прійде къ Лахѣмъ въ го-
стѣи, Еше вѣхнѣше, и Звѣдоша полки своѣ, Козако
протѣхъ, а Обозъ начаша обносили вѣломъ, и бѣ
сѣхъ велика Лахѣ Зкозаками и татари. Посѣмъ
Хмельницкомъ Зхѣномъ въ вѣтерѣ пришедъ, и малѣн-
что, дѣше Лахъ бранѣ, Затворнѣла въ Обозѣ,
и дѣе трѣнѣвѣнѣко Сѣмѣи бранѣ творѣше, шѣ Обозъ
Спатарѣ мнози Сѣртѣи оубѣла. Ктомъ оубѣе За-
оумалѣнѣмъ Войнствѣ, немогѣше Лахѣ вѣлѣ шѣлѣ,
менше дѣрѣе сотворѣша, и ношѣю вѣнѣдоша вѣтѣа,
по вѣнѣнѣмъ же времени, Недостѣвѣи ни Лахѣмъ
ни конѣмъ и рѣ пыщи, Сѣмѣ Лахъ конѣ свои и вѣко-
Закѣмъ и гнѣла и Звѣла сѣмѣ пѣшы Остапѣи.
Посѣмъ Единогосѣтны, прійде шефѣръ Косѣйскѣ Кѣцѣрѣ
Ханскій, въ Зѣла Лахѣмъ ^{акѣ} ко оубѣнѣи, кѣ немъ же
вѣхѣла Кѣзѣ вѣнѣвѣскій Хорѣжѣмъ Корѣнѣмъ

и поно

Оба́те скорѣше, ꙗко невозможє скоро прійти по́зба-
ражѣ въ по́моуцѣ ѡблеженцѡмъ. Единѡ Засебравіє
войнства нескоримъ; дрьгоє понѣже дождѣ на всѣмъ
дѣнь лѣше, ꙗко съ многими прѣдомъ и вѣрахомъ
король и́даше, и́оу же не зѣло далѣе ѡзвѣрова бѣше,
вѣсти же ни единой ꙗмѣше ѡхмелницѡмъ, то́и-
ко еще прѣе вѣа по́трѣбѣа войнствѣ ѡбмѣслѣхъ
заповѣда по́смертноу канію даницѡже дерзнецѣ
ѡ ѡбозѣ и́схрѣтити. Король же двѣдесѣтъ тысящъ
самого и́збранного войнства полскаго ꙗмѣи, и́да-
ше спѣшно. Постави же великаго Осолнѣскаго
канцѣла, першнмъ войсѣхъ генераломъ, и́вѣи и́да-
хъ своимъ строѣ на бранѣ готовѣ, ꙗкоже и́вѣе по-
рѣшеніе рѣчи посполѣтити. Ксѣе же войнство свое Ко-
роль словесѣи оуѣщевашѣ. да зачѣстѣ и́ ѡчѣстѣ
свое до смѣрти стѣнѣтъ, не ꙗко по́пнѣамаи вѣа
и́ поношѣніе вѣчное полскаго родѣ сотворѣша. и́-
аще бы кто дерзѣа къ сѣбѣтъ въ да́ти плѣщи,
таковѣ (с оглаенѣ) неимѣти вѣдѣти тѣсти вѡвѣки.
Таки́мъ оустроѣніемъ оукрѣпленны Королевѣи мѡ-
словѣи, вѣе мѡжєтѣвѣнно противѣ хмелницѡмъ и́-
дохъ. и́мѡще бодрѣю вѣражѣ и́ побѣхъи прѣе всего,
Егда же прійдоша къ Езерной, и́ на́таша бѣаго
преходѣти, вѣражѣе приѣвѣгоша спѡа возвѣщаю-
ще охмелницѡмъ. Хмелницѣи бо ѡспѣаи по-
збаражѣмъ пѣшое войнство, самѣи (Ездыми)
и́ вѣа та́рѣи противѣ Короля поидѣ. и́ тако пѣхѡ
поидѣ по́ладское войско, Егѡ же еди́на чѣстѣ. Егда
преходѣше бѣаго Едра вѣрѣдомъ, дрьга же бѣаа
поза́хъ

25.
поза́хъ. тогда хмелницѣи оуемоуѣвѣа пого́дноє вѣ-
ма, оу́даи вѣсѣми силами на ѡбозѣ, и́ вѣстѣи
сѣтѣи и бранѣ велика, полскаго со войнство развѣерѣ-
пѣше, ѡдѣлашасѣ ѡ ѡбозѣ своего за Козакамы,
а́тѣмъ временемъ та́тѣре спѡтивше на ѡбозѣ, пѣ-
хѡтѣ на падоша, и́ вѣхъи мечѣмъ поѣвѣкоша; та́же
ѡбѣрѣшасѣ рапѡлскаго Ездою, и́тѣхъи и́зѣвѣкоша
неимѣхъ со лахѣи та́тѣе приѣвѣгнѣти. соннѣи, ꙗмо
оуѣиѣи бѣиѣтъ тысящевѣтъ. Осолнѣскаго, Рѣтицкаго, Оу-
рендовскаго, Сѡспѣицкаго, Захаріа Тѣтѣвѣтѣнскаго, Сѣ-
скаго, Хорѣжѣи по́дѡлскаго, Кашовскаго, Хѡцѣмѣрскаго,
Полковникѣи, Мѣсковскаго, по́коморѣи Льѡвскаго, Рѣшѣ-
скаго, Бродѣскаго, и́иныхъ до́пѣти тысящъ. и́ины в
великорѡ́дноє Пѡвѣ, а́принѣхъи шлѡхѣи Льѡвскаго, прѣ-
мѣлѣскаго. Санѣцкаго, полки поѣиѣнны; и́хъ же ѡпро-
вѣдѣиши бѣиѣе жѡны на бранѣ. бо́лѣе вѡвѣки не оу-
зрѣша. тѣмъ же вѡвѣи, Сирѡтѣи, и́ пѣтѣи домо
бѣзѣиѣла бѣиѣтъ, прѣпѣиѣмъ на мѣлѡ оуѣлаѣа поле,
при Крѡлевскаго О́тахъ. хѡтѣше вѣаки или славы
или бѣлавы до́сѣа́ти, но не до́сѣиѣжѣиѣмоє смѣртѣю
запечатѣлаша, и́ ꙗко вѡеко хмелницкаго и́тѣларѣ,
корѣсти ѡбѣрахъ, поѣвѣкаѡще ѡспѣаишѣи.
Король же ꙗки войско оустроѣа. до́бѣрѣи поѣвѣпо-
вѣти поѣвѣа, но хмелницкаго Зѣа́тѣрѣи ѡбѣрѣиѣа
на рѡтѣ лѣвыи, и́ вѣиѣтъ лахѡмъ сѣленѣ, ꙗко на́та-
ша лахѣи оуѣтѣповѣа́ти ѡбѣрѣомъ пѣлаѣѣцкаго. тогда
король мо́лѣше со слѣзѣамаи. да не творѣтъ себѣ
сѡ́гда сѣтѣствѡмъ, и́тѣмъ лахѣи мѣло оукрѣпѣиѣ
сотворѣша сѣтѣи великѣи въ пѡи́дѣи, ꙗ́же ѡбѣаже
войско

ѡблѣ дѣбѣ не ѡмѣсѣи не сѣбѣ ѡщѣтѣваѣ.
Написѣ же и хмельницкій до Короля своѣ прѣставѣ,
и ѡвѣрѣи, и военныѣ Заслѣги полеской Коронѣ, ии Звѣрѣи
ѣко Завѣликіѣ Обѣди и всѣи Окрѣпѣи тѣ же, не повѣ
иѣ Завѣстиѣ ѡ Лѣтѣи Оутѣженнѣи, и неволѣи Защи
щѣи своѣи не повѣи, домогѣи тѣ же, тѣ же понѣ
колицѣхъ дѣлѣи вѣхѣлѣи Лѣнскѣи Вѣзѣрѣ, и Енерѣи
Осолинскѣи, на Оутѣженное мѣсто, и сѣмѣи, а Енерѣи
дѣлѣи при Оутѣженнѣи, тѣ же Оголонскѣи; иѣмѣи, ѣко
сѣмѣи дѣлѣи дѣбѣи, мѣдѣи ѡбѣи народѣи рѣшѣи
нѣи, по чѣмѣи сѣмѣи вѣрѣи ѡпрѣвращѣи, по чѣмѣи
ѡ Оутѣи мира, полѣи ѡпрѣвращѣи военнѣи, по чѣмѣи
козѣи при Оутѣженнѣи Оутѣи Оутѣженнѣи, по чѣмѣи тѣ
тѣ же вѣи ѡберегѣи врагѣи, а дѣлѣи врагѣи, по чѣмѣи
ѣи тѣ же Зѣи вѣи сѣмѣи, ѣко тѣ же дѣлѣи сѣмѣи
ѡвѣи Вѣзѣрѣ, сѣмѣи дѣлѣи дѣлѣи дѣлѣи
рѣи, ѣко дѣлѣи дѣлѣи хѣи сѣмѣи Оутѣженнѣи,
тѣ же дѣлѣи воздѣи, рѣи дѣлѣи вѣи вѣи цѣи,
ѡвѣи Осолинскѣи, а дѣлѣи дѣлѣи Оутѣженнѣи вѣи
дѣлѣи, иѣко дѣлѣи, дѣлѣи по мѣи прѣи тѣ же Королѣи
ѣко мѣи вѣи Зѣи сѣмѣи дѣлѣи, тѣ же сѣмѣи
крѣпѣи сѣмѣи врагѣи и дѣлѣи на рѣи, по чѣмѣи
и повѣи сѣмѣи, вѣи дѣлѣи вѣи и сѣмѣи дѣлѣи
полѣи Вѣзѣрѣ, иѣмѣи сѣмѣи ѡвѣи.
ѡвѣи хѣи Зѣи Королѣи мира и дѣлѣи неподвижно
бѣдѣи. Королѣи полѣи дѣлѣи сѣмѣи до Камѣи,
прѣи дѣлѣи, на хѣи и вѣи на полѣи,
ѣмѣи вѣи хѣи бѣдѣи, и на хѣи вѣи не
повѣи, Оутѣи татарскѣи вѣи вѣи вѣи

ѡблѣ

ѡ Оутѣженнѣи полѣи Оутѣи, сѣмѣи вѣи сѣмѣи,
и вѣи не сѣмѣи. Оутѣи татарскѣи и хѣи Зѣи
хѣи дѣлѣи ѡвѣи полѣи, вѣи сѣмѣи по чѣмѣи.
Королѣи полѣи дѣлѣи Оутѣи Запорожскѣи вѣи
ѡвѣи, и прѣи вѣи мѣи. Оутѣи же Запорожскѣи
дѣлѣи вѣи сѣмѣи сѣмѣи по чѣмѣи вѣи, и Кѣи
Оутѣи. Написѣ же и хмельницкій сѣмѣи, и по
дѣи Королѣи сѣмѣи. Оутѣи Запорожскѣи дѣлѣи
сѣмѣи, иѣмѣи Королѣи сѣмѣи, прѣи Оутѣи.
Оутѣи Запорожскѣи тѣ же тѣ же сѣмѣи, и на
иѣмѣи тѣ же Козѣи дѣлѣи, и дѣлѣи
Зѣи Кѣи дѣлѣи. Сѣмѣи Козѣи
иѣмѣи, и повѣи Королѣи дѣлѣи, ѣко
сѣмѣи. Сѣмѣи же иѣмѣи ѡпрѣи вѣи
прѣи вѣи, перѣи иѣмѣи вѣи
же Королѣи рѣи, иѣмѣи вѣи иѣмѣи
жѣи. Лѣи Оутѣи, и сѣмѣи вѣи Козѣи
Оутѣи полѣи иѣмѣи дѣлѣи. Сѣмѣи
Оутѣи вѣи сѣмѣи, Кѣи иѣмѣи дѣлѣи
сѣмѣи Оутѣи вѣи сѣмѣи. Мѣи Кѣи
по чѣмѣи мѣи вѣи сѣмѣи, иѣмѣи
иѣмѣи не мѣи на сѣмѣи, на сѣмѣи
Кѣи Бѣи, Черѣи, ѣко вѣи
ѣи, Кѣи, сѣмѣи, иѣмѣи, Оутѣи
ѣи Зѣи сѣмѣи дѣлѣи. Лѣи
сѣмѣи вѣи прѣи Запорожскѣи. Сѣмѣи
сѣмѣи не вѣи Оутѣи Лѣи. Мѣи рѣи
сѣмѣи жѣи прѣи вѣи Зѣи иѣмѣи.
иѣмѣи

Людѣмъ оубо оубои и склѣти; Завѣщахъ крѣпъ, гвѣсти, оубо
смымаковъ и жолыовъ, но ради хлѣбъ и водѣ тиѣтѣи.
тако смирнѣи и хлѣбъ. Оубо пакыи похитыи и многы.
А горахъ верте на Землю. И въ томъ же вѣкъ дѣмъ:
посла хмельницкѣи глѣного въ полѣсѣи, и дѣже многы
грады, кѣсы и домы шлахъ ескіе разграбша, и до сѣго
ша коверина, быниѣ, и брѣсѣа въ лигѣ, тамо По-
лакѣи и Козакѣи, бранѣ великѣ имѣхъ, нанѣже оу-
бѣиѣа дѣиѣвѣи, и нѣиѣ мнози. Посѣ въ Пинскѣа на па-
доша лѣхъ на Козакѣи нечлѣнно, и поразиша глѣ-
ного советѣи Егѣ вой. Посѣмъ Есѣа Веснѣа прѣиде,
и бѣиѣа голоѣа полководѣицѣа пакѣи прѣиде въ лигѣхъ З-
Козакѣи, и покидѣиѣа Волоѣиѣа лигѣиѣи вой.
но и самѣа ѿгонсеневскѣиѣа и фѣиѣа дѣиѣа по сѣхъ дѣ-
живѣиѣа лишиѣа. Тѣже Посѣиѣа и сѣиѣа Крѣтѣиѣи.
пакѣи сѣа многыи вѣлаи лигѣхъ наидѣиѣа, и многыи
имѣхъ сполакѣи бранѣи. Посѣмъ ѿ Рѣиѣиѣа по-
ражѣиѣа, и самѣи оубѣиѣиѣа хѣсѣиѣа. И въ томъ же вѣмѣа
лѣхъ сограшѣиѣа насѣиѣа оуваршѣиѣа, повергоша многыи
писанѣиѣа безчѣиѣиѣа на Корола Казимѣра ради Стѣиѣиѣа
Зборовскѣиѣа, Единѣи Злословѣхъ, тако брѣиѣиѣа прѣиѣа
Корола Зѣиѣиѣа, и глѣхъ. Сѣиѣа доѣиѣа и доѣиѣа краѣиѣа брѣ-
иѣиѣа житѣи въ кѣиѣа. Дрѣиѣиѣа и дѣиѣа Злословѣхъ вѣиѣа же Ко-
рола Стѣиѣиѣа по сѣиѣа и на сѣиѣа лѣиѣа Зѣиѣиѣа
и глѣхъ; Сѣиѣа дѣиѣа Егѣ же со сѣиѣа дѣиѣа, и вѣиѣа
вѣиѣа вѣиѣа. Трѣиѣиѣа же на писѣиѣа Стѣиѣа Сѣиѣа.

Премѣиѣа Кроль Стѣиѣа но не форѣиѣа,

Прѣиѣа оубѣиѣа ил не Единѣиѣа ѿ сѣиѣа,
вѣиѣа ѿиѣиѣа Сѣиѣа вѣиѣа дѣиѣа бѣиѣа
Сѣиѣа и мѣиѣа плоѣиѣа бѣиѣа Кролевѣиѣа.

Бѣиѣа же сѣиѣа Кроль Кидѣиѣа, и на сѣа Злословѣиѣа, о-
бѣиѣа терпѣиѣа, вѣиѣа мѣиѣа лѣиѣа вѣиѣа не по сѣиѣа-
сѣиѣа; и нѣиѣа Королевѣиѣа по вѣиѣа сѣиѣа, и нѣиѣа сѣиѣа
сѣиѣа сѣиѣа, но колико лѣиѣа Сѣиѣа въ полѣиѣа вѣиѣа-
иѣа, колико Сѣиѣа вѣиѣа, вѣиѣа ко вѣиѣа сѣиѣа и сѣиѣа,
вѣиѣа по сѣиѣа хѣиѣа и дѣиѣа, и сѣиѣа вѣиѣа
Сѣиѣа и писѣиѣа оу сѣиѣа, но вѣиѣа сѣиѣа ѿ-
риѣиѣа по сѣиѣа; Иако же и сѣиѣа Зѣиѣа
со сѣиѣа; и сѣиѣа Кроль и вѣиѣа Стѣиѣа
полѣиѣа по сѣиѣа вѣиѣа Зѣиѣа Сѣиѣа на пи-
сѣиѣа сѣиѣа на сѣиѣа; Посѣиѣа же и прѣиѣа и на сѣиѣа.
И въ первой Стѣиѣа; да Мѣиѣа Кѣиѣа въ Стѣиѣа
тѣиѣа Королевѣиѣа, по прѣиѣа первое мѣиѣа дѣиѣа
и сѣиѣа Стѣиѣа ѿ сѣиѣа. Вѣиѣа же прѣиѣа бѣиѣа
и сѣиѣа Стѣиѣа вѣиѣа до вѣиѣа, вѣиѣа
въ Стѣиѣа, на сѣиѣа мѣиѣа въ сѣиѣа, тако ѿ-
Рѣиѣа вѣиѣа, и на сѣиѣа Сѣиѣа вѣиѣа рѣиѣа на Коро-
ла и на сѣиѣа на сѣиѣа, на сѣиѣа мѣиѣа Мѣиѣа
Кѣиѣа мѣиѣа Сѣиѣа вѣиѣа вѣиѣа Стѣиѣа. За сѣиѣа
самѣиѣа тако рѣиѣа Сѣиѣа, дрѣиѣа же глѣхъ, по сѣиѣа не-
ѿ сѣиѣа но ѿ мѣиѣа вѣиѣа Стѣиѣа Сѣиѣа вѣиѣа;
и сѣиѣа вѣиѣа Мѣиѣа Кѣиѣа вѣиѣа Стѣиѣа
тѣиѣа Сѣиѣа вѣиѣа мѣиѣа мѣиѣа. На сѣиѣа же
сѣиѣа лѣиѣа и мѣиѣа Козакѣи сѣиѣа вѣиѣа.
Стѣиѣа Зѣиѣа не на сѣиѣа прѣиѣа, но Сѣиѣа
вѣиѣа вѣиѣа сѣиѣа прѣиѣа, и сѣиѣа вѣиѣа
ѿ Стѣиѣа вѣиѣа. Сѣиѣа же сѣиѣа вѣиѣа Кѣиѣа,
ѿ сѣиѣа Пѣиѣа рѣиѣа сѣиѣа рѣиѣа, вѣиѣа
бѣиѣа Пѣиѣа Стѣиѣа вѣиѣа, и вѣиѣа вѣиѣа
и сѣиѣа

Погубити попокроку міра погубили іміхчл, аїте
 посла кь Королю Запорожское не постоїти іхнїх
 шесек войнх ляху возвѣщає. Послаже еще Хмел-
 ницкій кь Королю да вѣдаєтє естїї Зборовскіє шѣли
 і ненавѣстїи, а еже бы кьто Запорожское войско
 шенє прѣ Королєвскїи Маетаго прошенїа і Млїи
 Гетмань Запорожскїи Звойнскомь іицєтє. Прошамє
 Хмелницкій, трех посланникєх свой Королє дабы шѣ
 личайшаго Сукланїа іири Калїного Зборовскіє вѣдїи
 оутвєрдїи: дабы оуїбіо ізвєли іако наїало вєсєх
 Зломь, но і Костєли Римскіє дабы не вєли наї Країнє
 Блгочїнїи же Прїкамь і Кларь своєїнїи бїтїи, не-
 поїмо наї Країнє, но і вь Корѣнїи полєскої і вь Анїєтє
 і ровнїю ітє Дхѣвєнєко рѣскоє Зрїєкїи даїмїєтє.
 Теремїи Вишнєвєцкїи іако Великїи Козакѣх Заїнїи,
 [трєзї рѣганїє глєтє] іоїє Калїного дабы оутвєрдїи.
 Зборовскіє пакєта, і іако Конєць полєскїи, Калїновскїи
 і Люкомїрскїи, іїнїє Великорудїє даїдїєтє наїє
 Країнє Звойнїи і мѣнїамїи шєладїєх бєз войнєскїх
 Агодїи, іоїємо Звойнїи двѣри. Сїє посланїє Хмелнїко
 аїтє вїцїєх Ляху Зло імє бїтїи, шєаїє оумєренїо Кѣ-
 сєнєвєскоє повєлѣша шѣцїаїтї; Посємь припосланиєх
 ітєнїо кь Кїєва посланїє Кнєзєво, вїаїє пїшєтє,
 іако мноїєцїє прїходїє Козакїи кнємь наїполєх,
 да оуїтѣ шїюдї не вѣдєтє; но ісємь шїє блгочїн-
 ыи Воевода іицє пїшєтє, іаїє по Зборовѣ вїаїїи
 слатїх, дабы наїполїи оуїтѣ не вѣстїи. Аїтєшє тїа;
 ітєсїєрїи Прїкамь рѣскїи Зрїєскїо вє мїрѣ жїтїи,
 не жєлїи дєсїтїи оуїтѣскїи вєтє Сїїнїїи, а вєрїи

Правда шїє Пнѣво

вєн

Вєсїи Землїє вїдїтїи, і шѣвєтїїє мноїи Сїїнїамь.
 Тєсїи рїдїи Ляху на Кнєзєлєх вєзнєгодїаїша, мѣшєа по
 бєзїмнїи іако шїє блгочїнїи, по блгочїнїїю іпо-
 козакѣх по вѣрїєтїи, і по вѣдїи на Сєїмїи Пашє-
 ікѣ, дабы Гетманїи полєскїє вєтємь же іаїє оуїтѣ
 на Гетманїї естїи сѣвої. Посланиєкѣх Хмелнїєскїо,
 Марїєвїтєх, Гїрєєскїх, і Гїлїєх Дорошєх, шлєхїєтєх да-
 шє і дїєрїи, шѣвєтїїє.

СКАЗАНІЄ О БОЙНѢ БЕРЕСТЕЦКОЙ

Посємь Дорошєх чѣо вїєтє

Шєдїшїи оуїє шѣ Королє Хмелнїєскїо посланнїмь,
 Повєлѣ Королє Казїмєрєх, не поїємо наїєннїмь
 вѣємь гѣпѣннїмь бїтїи на вєрїи, но і вєсємь поїєполнїє-
 мь рошенїю. Перѣвєже послє Королє Марѣєскїо кь-
 Кїєвєскїи Мїтрополїтєх, да оуїтѣцїєтє вє вєрїє Кѣ-
 Закѣх ємїрїїи по Королєскїи Маетаго, аїєже і
 наїє, іоїє шѣгнємь і мєтємь вєтє оуїєрїїєх погубїтїи
 шѣцїаїтє. іоїє посланнїє Мїтрополїтєх шѣвєлє,
 кь Хмелнїєскїи Зїнєсїїємь Королєскїи, слїшєвє
 же іоїє Хмелнїєскїи повєлѣ аїє вєнѣи наїнєлїтїи
 Козакѣскїе войско; ісємь бїтїєх, повєлѣ Ляхѣх пакє
 шѣ оуїєрїїєх ізгонїтїи і оуїєвїаїтїи. і послє Нєчєлєх сѣ-
 полєкомь ізгєдїєх шѣвєрєлєлє, даїдїєтє Ляхѣмь
 прѣтїєвє. гдє і Гетмань полнїи Калїновскїи бїтїи нєдє-
 лєтє; а оуїєслїшєвє Нєчєлєх вє Крєснѣ, днємь і нѣцїє
 послє полєскѣе войско, Кѣтѣрѣє Зшєдїшїи нєчєлїннѣ-
 вє пєдє вє мѣстѣ. Нєчєлєх же вє іоїє вєрїє оуїтїєлє, іко-
 Заїєскѣе войско днїи мєсѣцїєтїє Празнїєсїє. Сгдє
 Ляху

Рокхдїєл

Ляхи мѣсто нападѡша, иѣщѣи людѣи начаѡша, есѡчи-
Негаи самѣ, хочѣ Ляховѣ воспалѣти, но оустѣрѣленѣ
кълею въ раме, оубѣже на замокъ и тамо скончѣа.
Войскоже Козацкое въ замокъ приди бѣгоушеа, Егда
помощи невидѣхъ ни ѡкъдѣ, разбѣгоушеа гдѣ кто
можаѡше, ѡспалѣше городѣ, Есѡже Ляхи ѡгнѣю и
мечѣю предаѡша; ѡбѣстоуша же и Негаѣ въ замокъ Ме-
тва пѡклиномомъ. тако первое нещѣе Козацкомъ
войскѣ и трезѣ плѣнѣо бѣ погнѣбѣ. Оубѣже по Хмел-
ницкѣи пѣсѣнѣши мимо дѣбѣ, повелѣ Богъновѣи вой-
скомъ погнѣпати къ вѣнниці, Калиновскѣи же паки
нападѡши, и такимъ ѡбразомъ мѣста, Чернаховцы,
морухѣ, шарѣ городѣ, и тамполь, ѡгнѣ, и мечемъ ко-
воева, и вѣнѣи людѣи неповинныхъ. а ѡтѣхъ повѣнѣи
пойде, и бо тамъ Богъновѣи войскомъ козацкѣи бѣше;
Пришедѣ Гетманѣ Калиновскѣи, приставѣи по горѣхъ
крѣпко, хочѣ Есѡ въ замокъ, но Богъновѣи оу премѣхъ
Ляховѣи сѣи; Прѣдѣаже Ляхи до вѣнниці не прѣидѡша,
Сотвори засѣдѣ, и много порази Лядского войска, таже
и Зинде и Зграда Богъновѣи въ Митрѣ тамо блѣзѣи
и рѣкѣ Богъ порѣваѣи потрѣси сѣи; Сѣа Ляхи не-
вѣдѣше леѣши, Егда сконѣиша шѣвромѣи и коимѣи,
хотѣше Митрѣи бѣеи и козаковѣи въ замокъ; ѡбломѣи
Лядское войско, и погнѣи много въ рѣкѣи гнѣбѣи.
тамо оустѣпоуша ѡначалѣишнѣи, Кнѣзѣи и Пыкѣи.
Еденѣи бравлякѣи ратоваѣии Коевода, такождеи
и по замокомъ Винницкѣи много въ шѣвромѣи Ляховѣи
козакии погнѣиша, къ семѣи слышѣше Ляхи, тако гдѣхъ
Полковникѣи идеѣи козакомъ на ѡсѣи, и Зиндеиша

противѣи

Противѣи Емѣ въ полѣ; невидѣможе чѣо ради бѣиѣи -
смапѣиѣи въ мѣстѣи мѣждѣи Ляхами Еднѣи оустѣкаѣи
начаѡша, дрозгѣи и мѣи послѣдовахъ, а прѣиѣи возѣи Пикѣи
граблѣхъ, наконѣиѣи же ѡспалѣше Оубѣи, догарѣи оу-
бѣгоуша, ѡбразомъ Пилѣиѣи, и тако козакии бѣи
прѣиѣи корѣиѣи въ замокъ. Въбѣиѣи же Ляхѣи бѣи и неѣи
мѣиѣишнѣи Запасѣи, бѣиѣи гдѣи крѣпко, и тако-
къ Каменѣи поидѡша. Оубѣиѣи невидѣхъиѣи помощииѣи
ни ѡкъдѣ. Занеже Корольи ащеи и повелѣи посполитомѣи
рѣиѣи бѣиѣи, но дрозгѣи шлѣхъиѣи, мѣиѣи жѡиѣи въ
домѣи пожеиѣи гнѣиѣи и погнѣиѣи, а чѣиѣи въ Гетманѣиѣи
Войскѣи неѣиѣишнѣи Ляхѣи Зголоуѣи Згнѣиѣи. того ради и-
неѣиѣи Гетманѣи Калиновскѣи поидѣи къ Королью, Сѣиѣи
томѣи поѣиѣиѣи; Прѣиѣиѣи бѣиѣи и Гетманѣи Молѣиѣи
ѡспѣиѣи же Ляховѣи, тако Хмелницкѣи ЗБогъномѣи шѣи
дѣиѣиѣи пѣиѣиѣи поѣиѣиѣи Войска Козацкого и рѣиѣиѣи;
гдѣи Ляховѣи Богъновѣи по Каменѣиѣи неѣиѣиѣи, поѣиѣи
дѣиѣиѣи ЗБогъиѣи Войска въ погонѣи; того въ кѣиѣиѣи
Ляхи поразиѣи, а найпѣи Корѣи Заперѣиѣи Коза-
кии бѣиѣи, тамо оубѣиѣи Полковникѣи Канѣиѣи. Сѣиѣи
браниѣи Ляхи оубѣиѣи, Зновѣи къ Богѣи ѡзвѣиѣи
начаѡша, и нападеи на нѣиѣи Загонѣи татарскѣи; разѣи-
мѣиѣи же Ляхи тако Хмелницкѣи Захѣиѣи иѣи бѣиѣи-
ди, поѣиѣиѣи Ляхи трѣиѣи Богѣи въ плаѣи, и многоиѣи
погнѣиѣи тамо, мало ко Оубѣи Корольѣиѣи Приидѡша.

Сказаніе Овоинѣ Бѣлѣтѣиѣи

Корольи Оубѣи Зпѣиѣи многоиѣиѣи посполитѣи рѣиѣиѣи
Сѣиѣи всѣи, поидѣи поѣиѣиѣи, и неѣиѣиѣи

и поѣиѣиѣи

Совѣтоваше снѣмн, доивати Козаковъ штурмомъ.
или Залещи Полками и морити ихъ гладомъ, да поне тако
Смирятца Козаки и повинутца Королеви; и вси согла-
сишася Войскомъ, Полками Козаковъ сложити
и непогубити шлахетной Кроке длазбогой Корнети,
Загнѣки, Дертн, и сермаги. Аѣще рекоша держати ихъ
въ тѣсно въблѣзѣ шемше имъ травы и пашн, а потомъ
оуборѣса скаръ между Ляхами, Посполитое рѣшене съ-
сквартаны Войскомъ, Едини Едини ихъ напредъ ко-
въслѣженню Козако препослаху. Отомъ имъ свараши
и между собою, и ноши игой нестрѣжица, Козаки на-
падоша на шланецъ Копрыи имъ съ наперешкою, и много
тамо Ляховъ побѣдиша и возвратишася до вѣбозъ.
Понѣколикхъ же днѣхъ слышавше Козаки, яко имъ
ни Ханъ ни Хмелницкій на помощь не возвратишася, и семъ
немогуще на Гетмана згодитца, не вѣдуще комъ събавъ
и управленіе Войска дати, и въсюду въслѣженны поѣ-
ша къ Королю просѣще мира, Крисъ Переяслаца и Пера-
шенка, дабы приЗборовыхъ пактахъ въспѣли; но Ла-
хи и не помыслиша о мирѣ, Забыша яко такожде имъ
поЗборовомъ близъ погубели бывши, Козаки въЗемше
Волюсти свою пакта, Королю въВойскомъ пѣстиша -
Здраво. Ляхи же не тако, новѣми силами нагѣ-
пиша, и ѣже имѣху Козаки Едини шрадъ и Заплавш-
вой, и тѣмъ оубѣдѣннши оу Совѣтоваша. Пѣвѣвори-
ша мѣстѣ, а принѣ шланецъ, и нѣмцами оградѣша;
Совѣтоваху же кого бы послати на вѣтра и Заплавшво,
и пославиша Вышневецкомъ съ Пятмѣ надеждѣ тѣмъ
иЗбраннѣйшого Войска, и ти на вѣтрахъ Заплавшво.

но бгг рамѣи ихъ Совѣти, яко да вси Козаки погубѣ-
гладу бо дурѣи въ Сенахъ; яко аще Заплавшво и
браннѣйшее Войско поѣде, тоЗѣ Козаки оубавѣше
на послѣднѣйшее Войство въѣми силами вѣра-
ташѣ, и побѣдѣ и Овѣзъ возмѣтъ, и вѣдѣтъ о-
долѣннѣ оудолѣннѣ, и побѣда побѣжденны. то-
го ради свѣдѣша Лѣнкорѣскомъ сътрѣми тѣмъ
ми на вѣтрахъ поити нагѣ вѣтрахъ Плавшкой, Посла-
иѣ же тогда въКозаковъ Королю предѣтоваху, и даша
имъ Ляхи пакта иѣи. дабы Хмелницкого вѣдали
Ляхомъ въВойска, а до неѣтѣ вѣдѣтъ, абы вѣар-
шинѣ своего Козаки дали въЗавѣдѣ, Армагы же и вѣе
Орѣжѣ длаЗавѣдѣ Ляхомъ върѣки, Гетмана абы
самы Козаки неЗвѣдали, но кого Ляхи имъ дати и вѣо-
лапѣ, много быти Козако на рѣсѣтрѣ, то Пришлыи
вѣимъ поѣажѣтъ, иЗборовскіе оубѣ длаВѣтѣ пакта,
нагѣ въВѣтѣша полове, Хмелницкого вѣдати въВѣтѣ
въВойска, но Армагы и старшинѣ вѣдати ни помы-
слимъ, аще прѣидѣтъ намъ и оубѣдѣти. иЗѣмъ Козаки
до Овѣзъ своего вѣдоша; Едини токо Крисъ вѣлаху
въспѣли, и тоаже ноши неЗѣло вѣтрѣвѣннѣ вѣтѣ
близъ мѣстѣ Лѣнкорѣского Козаки Ляховъ вѣдѣвше, на-
падоша тайно и побѣдиша много, радѣннѣ бггновы, Ебоже
тогда Козаки оубѣ вѣжемъ поставиша, Собрахъ же
Богънѣ полководцы къ Совѣтѣ, прѣложѣ имъ, како-
бы иЗыити вътѣ вѣвѣды, к Сымъ и черны неКонѣ
вѣрѣвала, дабы Прѣвѣтѣвше въЛяховъ, и своего ради
въвѣрѣденнѣ, старшинѣ неПрѣдали Ляху върѣки;
тѣмъ оубѣвѣтоваша полководцы сотворѣти мѣстѣ

Боника

Гиннелл

Очищенъ миръ бывшъ побѣдою Прѣкою Лахми,
Хмельницькій поспѣти вѣсти на кормъ позади спрѣ, и
въ Брацлавскомъ Воеводствѣ, сѣхъ сѣрдо и немилно
Лахъ жити на чашѣ Народу простити, аки бы въ свои
Книженіяхъ аби въ злышѣ оружаніи Людей оружи
Великіими податки и тажахъ, и малыа ради вни
маченіемъ неслуханны, и сѣхъ видѣти въ народѣ
въ Здыханіи и горѣ, и роупаніи на Хмельницкого
Гетмана, іако помногой побѣдѣ на Лахми Оружі
свободныа Украинскіа Люди, пакы Лахомъ предде
въ неволю, въ какоючѣнствѣ въ Лахыа наро
дѣхъ Украинскій слышавъ Хмельницкій, молчаше
донелѣ оружное смѣ къ ширенію вѣдѣ Любскою
прійде время. Веснѣже Пришѣденъ, и Войскъ
Козацкомъ и Татарскомъ приспѣвшъ, посла Хме
лицкій къ Молдавскомъ Воеводѣ, да подаленъ оу
мовѣ, шдасть дщерѣ своіо въ женѣ Снови Егѣ
Тимошеви; Аще же инако, што во сто тысящъ
Войска къ немѣ прійдесть въ гостинѣхъ, и шкасть
спрѣхъ Воеводѣ и Волохи, и невѣдѣи Гдѣхъ что во
рѣти, посла къ Королю, да ссѣворитъ кое Препѣтѣ
томѣ вѣсѣлю, и посланъ Гетманъ Калиновскій да
не поспѣтитъ Хмельницкого Снови ити къ спрѣхъ на
Овѣлѣ. [ижего пощѣкій Гетманъ Корѣнный Оумѣ]
Калиновскійже прихѣсть, сѣхъ на бѣзѣхъ зъ Войскомъ
полѣхѣхъ, Егѣже при тысящѣхъ пѣхѣхъ, ашесть
тысящъ конныхъ, и Застѣповѣхъ пѣхъ, непѣхѣхъ
Хмельницкѣхъ ити доволохъ подѣрѣхъ Гдѣхъ.
Хмельницкійже шзначивши пѣхъ аки бы идесть

конѣ Роуи

козникъ стрѣль, напиль до Геймана Каліновскаго, потѣ
бы Засѣпкоу Снѣжи Егѣ дорогѣ, а еже и дѣти
до болоу, и что же до того коу, аще бы шѣлоу
Егѣ что Лахѣ прилѣтѣло. Злоу, яко шѣлоу на кѣ
бываѣи, то и нѣмѣи шѣлоу Засѣпкоу шѣлоу.
Акоуе шѣсережѣи Лахѣ разѣмѣи Засѣпкоу
Засѣпкоу кѣсѣмѣи шѣмѣи гѣмѣи, гѣмѣи нѣмѣи
дѣи, гѣмѣи гѣмѣи еѣмѣи Мелниціи. Вѣмѣи
же чѣмѣи прилѣи пѣмѣи по шѣмѣи Лахѣи, и мѣи про
чѣмѣи Лахѣи и Зѣмѣи еѣмѣи полѣмѣи, а шѣмѣи шѣмѣи
созаи не шѣмѣи шѣмѣи, и дѣи еѣмѣи еѣмѣи, но
пѣмѣи шѣмѣи Лахѣи подалѣи шѣмѣи, а шѣмѣи
Орѣмѣи Козаки прилѣи, и на шѣмѣи шѣмѣи, и нѣмѣи
вѣмѣи безвѣмѣи шѣмѣи, еже и дѣмѣи пѣмѣи,
возвѣмѣи шѣмѣи на полѣмѣи Козаки и Засѣпкоу
Лахѣи шѣмѣи. Едѣи вѣмѣи до шѣмѣи, а шѣмѣи
шѣмѣи бѣмѣи, и вѣмѣи коушѣи рыцѣи вѣмѣи, и нѣмѣи
пѣмѣи Лахѣи аѣи шѣмѣи пѣмѣи, самѣи
Геймѣи Каліновскѣи еѣмѣи мѣмѣи еѣмѣи шѣмѣи
прилѣи, и шѣмѣи вѣмѣи Козаки, но
шѣмѣи еѣмѣи шѣмѣи на пѣмѣи, а коушѣи пѣмѣи
шѣмѣи вѣмѣи по шѣмѣи и шѣмѣи шѣмѣи, по шѣмѣи
Засѣпкоу шѣмѣи шѣмѣи; самѣи Геймѣи Каліновскѣи
шѣмѣи шѣмѣи пѣмѣи, и нѣмѣи
до шѣмѣи, и шѣмѣи шѣмѣи шѣмѣи.
а шѣмѣи Каліновскѣи самѣи, шѣмѣи шѣмѣи
на шѣмѣи шѣмѣи шѣмѣи, и шѣмѣи шѣмѣи
вѣмѣи шѣмѣи шѣмѣи, шѣмѣи шѣмѣи шѣмѣи,
пѣмѣи, но шѣмѣи шѣмѣи шѣмѣи шѣмѣи,
и нѣмѣи

Возврати даючиша и шведовъ и Архїї до не прїиди,

и не вѣстѣ ни Единицѣ шчого Ладского Овѣка, но вѣстѣ
наблгозѣ погнѣоша; и кѣи воздѣланіе Ларо Заберѣлѣй-
кѣю побѣдѣ надъ Козакѣми. Почтой браны пойдѣ Хмѣ-
лицкій. по Каменецъ подоленій, а Татарѣ пошли въ За-
гоны, и много Людей неповинныхъ въ Земше шѣдоша
во своѣхъ вѣрѣнны. О семъ всемъ Есѣлѣ въ полици ору-
бѣшанно шмала до велика оуспрашнѣша не вѣрѣлимы
Сотрадомъ, вси бо мнѣхъ іако Корсѣнека прїидѣ побѣда
на Ларѣми, и вси полѣки готовѣхъ за вѣнѣхъ, ко Кудѣ-
скѣ и къ Морѣмъ брѣгомъ. Попомъ возвратнѣа до-
чигирнѣа Хмѣлицкій, и послѣ ея своего шмоша
къ Пѣрѣ Молдавскому на Кесѣе, даде же и Козакѣ
дванадцѣти шѣмѣшъ Конныхъ, и Есѣлѣ іако дошѣ-
ша, шѣрѣтѣ ихъ двѣрнѣхъ Пѣрѣкій, іакоже и самъ Кос-
вода Молдавскій и Зыде со своимъ болярѣ, и давѣше себѣ
цѣлованіе въ градѣ вѣолный вѣнѣшѣоша на Оесѣе.
Прїидѣ ея на Ларѣми побѣды, двѣми шрѣми вѣдѣны
бѣхъ на Нѣѣ Зыбѣды Змѣглами, ихъ же іако и вѣка
рѣка держаше; и Помѣшъ шѣа Зыбѣдныа мѣтѣлы въ
мѣшъ шѣратнѣша, рѣкой мѣнѣмъ къ востоку, шѣрѣ же
на Обѣзѣ Ладскій. Въ дѣрѣгѣю же нѣщѣ вѣдѣнно бѣ
Овѣнѣшѣо во Оуѣженное на Нѣѣ, и не іако Нѣсѣ бѣдѣ
Ларѣомъ, но и Земля знаменоваше, іако За Единицѣ днѣ
сего Прѣжде, по Ладнѣжнѣомъ спѣ Камѣна дѣрѣ и вѣкѣи
возываше глѣ; и дѣвѣ и рѣчѣтѣ гѣтѣмѣнъ полѣкомъ, да шѣ-
и дѣтѣ шѣ Зрѣ, и ли дѣблѣодѣтѣсѣ Крѣпко, се бо прїходнѣшѣ
близъ пѣннѣа шѣнъ свѣрѣпный, иже брѣдѣ Калиновскомъ
оуѣрѣженѣ, близъ іакоже прѣбѣ, да не іако глѣ тѣдѣ бѣдѣтѣ,
сѣй глѣ мнозы слышѣхъ, но вѣшѣхъ въ мѣнѣхъ.

Провозвѣсто

41.
Провозвѣщахъ же сѣ и Зыбѣдочетцы, Запѣмѣнѣ Сѣнца,
Еже бѣаше Гѣмѣго Лѣрѣла, въ знаменій бѣка; по нѣ-
же бѣаше шѣпѣтѣнѣ Землѣ полѣской, глѣдѣ по жарѣ,
бѣры и наводнѣнѣ рѣкѣ, іакоже шѣхъ вѣхъ, бѣжѣи мѣ
попѣшѣнѣемъ морѣ великѣ бѣаше, на тѣнѣа шѣшѣвѣа
Сѣпѣго дѣа, а прѣошѣа да же до зѣмы великоѣ по-
Землѣ полѣской и по оуѣкраинѣ. Вѣшѣмъ же сѣмѣ бѣдѣ
сѣрѣтѣнѣ полѣкѣю Землю шѣдѣрѣнѣмъ, жѣи тѣлѣнѣо
вѣранѣ. Ошѣвѣаше градѣ и вѣла, въ Пѣсѣтѣны и вѣполѣ
и шѣошѣдѣхъ, и въ мѣшѣго Людей Зыбѣрѣ въ іакошѣа жѣ-
лища въ шѣдѣше. Мѣрѣтѣаа іакошѣаа шѣвѣа шѣгробѣ и
гѣрѣхъ и іакошѣхъ; іакошѣаа бѣхъ Загѣрѣхъ Людей шѣа
казны, но не вѣ Кончнѣа прѣелнѣжнѣтѣсѣа и мѣвѣаше. За-
нѣже и бѣдѣ полѣской Землѣ вѣнѣтрѣ на гѣдѣхъ, іако
сѣнѣе ея на мѣрѣ шѣошѣ полѣкѣю Землю; и шѣошѣ рѣдѣ-
скій сѣнашѣорѣ шѣ Канцѣларѣіѣ шѣ шѣвѣлѣнѣ [не вѣдомо
шѣошѣ рѣдѣ] бѣжѣа въ шѣдѣкѣю Землю, и шѣтѣдѣ пнѣаше
къ Хмѣлицкомъ шѣошѣтѣи Прѣгнѣа Ларѣомъ мѣжѣтѣнѣо.
По нѣже и Крѣошѣ шѣвѣрѣскій шѣошѣтѣ шѣтѣи Козакѣомъ
Помѣшѣнѣ, и вѣи на бранѣ Козакѣомъ **Возвратнѣе**

СКАЗАНІЕ ОВОННѢ ЖѢАНѢЦКОИ

іаже бѣ въ Оуѣдѣхъ.

Возвратнѣа оуѣо Хмѣлицкій до Іагирнѣа, и послѣ къ
Корѣошѣ послѣ ея пнѣаніе жалѣнѣны, жалѣнѣсѣа
на гѣтѣмѣна Калиновского, и Косѣорѣ сѣнѣ бѣхъ полѣкѣ;
іако сѣнѣ Есѣо и дѣшѣ къ Пѣрѣ Волѣскомъ на Кесѣа,
не дѣахъ пѣшѣ, и возвратнѣа Землѣ шѣвѣи и Оудѣ,
іаже добры и злыа мѣ и самъ бѣшѣ Возвратнѣе шѣошѣ.

[illegible]

Емхъ Оукраинь и Полѣхъ, въ вѣчное подданство, покомодати
Емхъ Помощь. Того ради и вѣщій ѿ Полковниковъ Оукраи-
нскихъ на ны вознегодоваша, ѿ нихъ же Гладкий Полковникъ
миргородскій, Галаницкій и Жиневскій, и Хмелевскій,
поносиша Хмелинцкомъ, яко неразвѣмно творити по-
ѿ Христїанскаго Писма и Зымаѣ Оукраинь, а чѣрекомъ
хоцетъ въ свободныхъ людей и вѣрѣ порабощити, Тако-
ваго Оукраїнѣа нестерпѣвъ Хмелинцкій повелѣ Глаго-
мъ ѿ вѣщїи главѣ, Галаницкій же въ Мнѣрѣ криаши,
а Хмелевскаго такожде въ Павлоградѣ посѣче. ѿ таково
не Единомыслии Король слышавъ, Послѣ Тернецкаго
Звоинствомъ на Оукраинь; той же Пришѣхъ ^{первѣ} Нѣмѣйцы,
Липовецы и Погребица, ѿгнѣмъ и мечемъ ѿпроверже,
и иные многіе села; ѿсемъ вѣвѣтно Хмелинцкомъ Суда
Соворѣна, а вѣе послѣ Богъна Звоинствомъ Козацкимъ
Противъ Алаховъ, и семъ бывшъ въ Монастирищѣхъ, Тер-
нецкій Прїиде, и ѿблѣже Богъна крѣпко, и деже бѣше
брани Великой, Оубѣенъ бѣ Дрозденскій Соіпникъ,
но и ѿ Полскаго войска мнозы побѣенны, и самого
Тернецкомъ Змѣкста лице сегозѣ прокїенно, и таже
Богънъ и Зера Козаковъ нѣколико соѣтъ добрыхъ,
во Одрѣждѣ татарскѣхъ ѿдѣанныхъ, Заслѣ ѿ полѣ,
и си крикнѣши Глагомъ татарскій, Оужагошася Алахъ
мнѣше Татаръ пришѣдшихъ Козакѣ въ помощь;
не токомъ ѿ Монастирищѣ ѿ вѣщїиша, но и ѿ Оукраинь
повѣгоша, Овозѣ вѣсь ѿ вѣщїише Козакомъ советѣми
корїенни. Мѣждѣ же симъ, Преставиша Воевода
Кїевскій Адамъ Кнеѣвъ, мѣтъ Бл҃гочестивъ, и Оукра-
инскіа Великіи бѣе поборники, въ словесѣхъ и въ
дѣлѣ.

Слѣдуючи, Оукраинѣ приѣхавъ шведскаго и вѣйскаго рода
и дрѣвнѣ, Свѣтобѣда бывшаго иногда вѣйскаго Гетмана.
Въ чѣмъ же лѣто Хмельницкии чымошъ, ради звоинѣ
козацкии на волости; а вынѣ томъ бѣ ещѣ елика.
Радѣи воевода мѣлѣнскій, зъ Кнземъ зракошныи
орговеркии, Пославши воево, ии згнаша чѣста чы-
мошева зъ волости Гетмана, того ради аки бы чымо-
Еще на воево свое рекъ; мы побѣдиши Оу-
манскіи мѣлѣнскіи Гетмана, и Приѣмѣ по воево державѣ,
даблудѣжесѣ, и Кнзи венгерскіи; и завинѣ сїю Есѣ
изгнаша чѣста чымошева, шнѣ зѣдѣи чымошъ,
и нѣмѣи съ собою Полковника Николая Федоренка, снѣ
же доѣхъ приѣде, и выѣхъ ии же шведскіи воево
изгнавшу орговеръ и мѣлѣнъ мѣстѣи побѣдѣ, и по-
сѣдѣи чѣста своего на Гетманѣ, посѣи пѣи Радѣи, и ра-
кочи Оукраинѣшесѣ, чымошъ побѣдиши, и вѣйска
воево зъ Гетмана волости изгнаша, но чымошъ
вышедъ зъ козаками и зѣдѣи волости чѣста
своего въ замокъ сочѣвъ Заворнѣа. Есѣ же Радѣи
и ракочи, и полѣи добычѣхъ Крѣпко, и много по-
гнѣи лѣдѣи Оубою вѣдѣи. Посѣи. Есѣи пѣи
попѣдѣишъ, Оукраинѣи чымошъ зѣдѣи вѣноѣи,
и Оумрѣи шведскіи раны; на чѣпѣжесѣ елика мѣждѣ
козаками, и нѣишѣи шнѣхъ хотѣхъ градѣи Сочѣвъ
Предѣи Оугромѣи, дрѣишѣи даже Оумерѣи. Споѣи
изволахъ, но Гетмана жѣнѣи нѣмошъ шлошн, и нѣ-
жѣишѣи елика, и выѣхъ Оуѣишѣи да споѣи Крѣпко.
Побѣдиши же видѣишѣи, елика ии шнѣхъ побѣдиши нѣдѣи,
зѣтверди договорѣи и кѣлѣишѣи Лѣхѣи и Оугромѣи,

Смирніша, и гдѣ Сотѣхъ Предѣла совѣстью богакомъ,
Самѣже ѿидоша навѣ Крайнѣ въ міромъ, нехѣре чѣло
Амелниченко въ бою, чѣкоже Мокелниченко Го-
тмѣра, иже вѣдѣше и хъ въ Королѣ, вѣдѣше въ хмѣн-
комъ Приведоша. Слышѣже Амелничѣи ѿ ѿмѣрѣи
Снѣ своего, мыслѣше како бы воздѣи Лѣхъ Засѣе,
и бы Егда совѣрѣе въ енами многими, пѣтѣи вѣрѣи,
лѣи бы нехѣсть ни ѿ ѿмѣрѣи снѣ своего, ни ѿ вѣдѣи бо-
тавы, и лѣи бы чѣдѣи и хъ хѣщѣи снѣи въ Помощѣ,
и снѣ Лѣтѣи ѿ вѣде Королѣ и Лѣхѣи пѣжвѣнѣи, мѣ-
сто же то бѣ ехѣдѣи въ сѣ, и прохѣже Амелничѣи
вѣрѣи немѣло, и лѣи дѣи Лѣхѣи глѣдѣи и мѣрѣи
нѣхѣи и хѣдѣи. Королѣ бо хѣдѣ Амелничѣи до
Болохѣи пѣи въ вѣрѣи, снѣ лѣжвѣи, и ѿ хмѣн-
комъ снѣ бѣше нехѣи. Тогда Амелничѣи хѣи
Прѣидоша по Полѣеи въ сѣи бѣхѣи, и ѿ снѣи
вѣи, чѣко немѣи Лѣхѣи ѿ ѿвѣи въ вѣи
глѣи, нѣхѣи же снѣ глѣи въ полѣи ѿ ѿвѣи,
и ѿ пѣи чѣи чѣи пѣхѣи полѣи чѣи-
чѣи ѿ снѣи, чѣкоже и снѣи въ вѣи мно-
зи ѿ мѣи и глѣи пѣи. И лѣи же Королѣ снѣ
въ бѣи вѣи, нѣхѣи хѣи мѣи, и мѣи ѿ вѣ-
щѣи, чѣко лѣи снѣи, но хѣи дѣи
лѣи нехѣи снѣи вѣи Зѣи, и Зѣи
вѣи Кѣи нехѣи чѣи, нехѣи
въ пѣи въ лѣи, тогда Лѣи, и нехѣи на снѣ
снѣи, и лѣи въ Зѣи вѣи дѣи
хѣи, Лѣи корѣи вѣи рѣи, Мѣи
по мѣи Сѣи; Егда хѣи вѣи

Горь повелѣ силъ своихъ Московскій Губернаторъ Гребинъ
и Хованскимъ, въ Литовскіе посылати Крѣпости, и
Горь имъ съ войми своими Козакѣвъ Золота-
ренкомъ въ помощь и дѣше въ Литвѣ, противъ же
Горьскимъ воймъ Саднѣвъ и Зындѣ, но нѣрѣко-
серезинного пошлѣвомъ дѣше бытъ, іако прахъ
бѣрливый и бѣтеръ развѣвъ наводѣхъ, іако мо-
вскіе силы Саднѣвъ Злитовіо развѣшавъ, іако Саднѣ
и самъ Саднѣвъ возмѣже вѣдѣвати, и іако
Великій Горь кобѣ двѣрѣ соотчъ мѣсты вѣзѣтъ Лит-
вскихъ Губъ и Смоленскъ въ Зѣтъ Горь, Ойтерекъ
и Гѣтѣ въ Конечѣ, Вѣлно разорѣ съ побѣдой рѣ-
Великій Горь въ Зѣтъ въ возвратѣ на своей Прѣпѣ
Црѣкѣ, на Крайниѣ же Богѣвъ Полковникъ, хотѣвъ
Ляхѣвъ и Болгарѣвъ, послѣ до полнаго Гетмана, іаки
бы хотѣвъ Губернаторъ Войскомъ Полковъ подѣтисѣ,
Сѣже творитѣ, іако да Ляхѣ въ мѣстѣ дѣлѣ
къ нѣмъ прѣйдѣтъ, и тогда ѡнѣ побѣдѣтъ Губъ, Второе
сѣ Корѣше, да провѣститѣ Врѣмя до нѣмъ Хмельникѣ
З Московскими силами воберѣтѣ, Сѣже все бытъ,
Гетманъ Полный Прѣйдѣ по Мѣжѣ Божѣ, и тѣ стѣвъ
Обозомъ, послѣ къ Богѣвъ, іако рѣшетѣ творитѣ,
Богѣвъ же на жидѣше своего Войска, хотѣвъ на Гетмана
сѣдѣти, іако Гетманъ вѣдѣвъ, совокопѣ іаки
и нѣкорѣ Полскіе силы, и дѣ по Казнѣ, и дѣ же
не Оверѣтъ Богѣвъ, до дѣмѣ Заны пойдѣ, и прѣш-
вѣдѣри на градѣ Крѣпко, и нѣтѣ же вѣстѣ, и во
много Войска Полскаго побѣдно вѣ тѣмо, іако
и неволею вѣ второмъ вѣспѣтъ Гетманъ Полскій

возвратился. В то же время Король Польский со-
творивши союзъ краля Хана Кримскаго,
послалъ ему дары, что тысящъ золотыхъ, и призы-
валъ его на помощь противъ Козакоу и москвитъ.
но посланный оуже не уверилъ князя Ханъ.
Повѣстывалъ какъ бы шилъ Ханъ и мѣ плѣнныхъ з-
дѣ Украины, и та приправляше всегда ему вино пѣти,
и какъ бы та плѣнница шхемницкаго намоленна,
дѣла Ханъ въ вѣнѣ Отправъ, шкѣ и по вѣнѣ
Керей Ханъ, татаръ змелникерей Ханомъ змногими
силами прѣидоша лахомъ на помощь, и повѣлаша
дѣ Украину, и мѣ противъ посла Хмелиницкаго на ка-
нымъ Гетманомъ помиленика, но его татаръ звой-
скомъ Козацкѣ повѣдѣша, Полковники же Зѣлѣскѣ,
Браславскѣ, Винницкѣ Богѣнѣ, подникстрѣнскѣ
тогожь зКозаками до дѣманы оувоидоша, и дѣ же
и хъ лахи зтатарѣ шкѣгоша Крѣпко, и оуслѣлаше
яко Хмелиницкѣ змосквитоу зКозаками и дѣ звой-
въ помощь, оуслѣлаше дѣманы, противъ Хмелинкого
въ сѣ силы польскѣ и татарскѣ подыгоша, и мѣ дѣ-
спѣвѣцами, и оуслѣлаше въ Коли шкѣдѣша сѣ по-
ле дрижѣноле прозвано послѣдѣ, и недѣла хѣ-
ницкомъ совокупѣнѣмъ звойнѣ Козацкѣ, но зма-
лимъ войнствомъ Козацкимъ ненадежно нападѣша,
крѣпко лахи зтатарѣ, и въ овозъ Козацкѣ оува-
лишася, яко и Армагы лахи оуже Козацкѣ оува-
доша, но Козаки лаховъ и татарѣ сопроша, и дреко-
лѣмъ тако поразиша, яко мертвыми чѣлѣсы лахъ
и кимъ, какъ было овозъ звойнѣ шкѣложѣша, и вышѣ

той днь свѣтъ велика, дондеже ноцъ покрѣ всѣхъ мра-
комъ, и дасть мало шпрѣда починѣти; и бѣ войнество
Козацкое тогда въ чѣстоу бѣ великой, занѣже нѣво-
дѣ ищровѣ ни конемъ что глѣти немѣла, то кмо
и въ всѣмъ мразѣ и снѣгѣ свободный, но и сей сѣкро-
вѣто смѣшенъ бѣше, въ вѣтрѣ дню вѣвѣлившись въ
томъ, іашася Лахи и пашаре, і Козацкій и Москоуи
войнествомъ добраны, и въ всѣ днь той бы свѣтъ вели-
ка, и падахъ личи свѣтлѣ шмѣлѣ и Огнѣ і Овою іранѣ
сѣтислѣнно, іако вѣже и знимѣхъ Оѣе странѣ, и бити
сѣ неможѣхъ, дондеже пакѣ всѣхъ ноцѣ. Заелонѣ
темноу іто, и кто можѣше вѣвѣнѣмъ Людѣмъ зѣлѣнѣти,
і Овою вѣранѣ іто несордѣнѣмъ видѣ текѣщѣю іро,
потокомъ; Оѣаѣ преодолѣвахъ іроу сѣмъ Лаховѣ,
іако шпрѣшого войнества полскаго мало что шспало.
Вѣ вѣтрѣ же днь вѣвѣлѣ Хмѣлицкій, іако полѣжи
и пашаре въ коло Егѣ швѣтѣнѣша, вѣстрои Овоу
своѣ добрѣ и ітѣнно, Пѣстѣмъ на Лахи проломѣше,
и проломѣхъ Полскаго войско, до Охмѣтова прѣйде,
и невоузмоуша Хмѣлицкомъ что Лахи зорѣти,
Прѣшедъ же до Охмѣтова Хмѣлицкій, свободѣтѣ-
ростѣ зѣшкарѣнкомъ, и сѣмѣмъ совоуспѣмъ, повѣки
пѣйде, и іако Полковѣ пакѣ Козацка Оѣвѣтѣ, пакѣ
же зѣманы Ещѣ Козако Прѣшедшѣ, Лотѣ Хмѣни-
кій за Лахи поитѣ зновѣ, но видѣхъ іако и Лахи
вѣже во своѣ пойдѣша, шспѣли, и своѣ войско распо-
ложѣ на великій Посѣтъ пошпанѣнѣхъ до Весны
находѣщѣй, Пашаре же привѣждѣхъ Лаховѣ данѣ,
и нѣмъ къ днѣ прови полѣмъ радѣ, но Лахи вѣтрѣнѣша

то же літо Егда Слннцѣ согрѣѣ Землю, и
 цвѣты свѣтлѣе всенноу, травы же и звѣрѣ
 сирѣ Нѣнынъ въ слѣдъ ѿкомъ ископѣмъ; Собра
 Хмелницкій Козацкоѣ Воиско, и воевождѣмъ еѣ Снлами
 Его Црѣкого Превѣстнаго Величѣа, Людѣи Московскіи,
 и мѣжѣ вѣжѣ Болѣринъ Црѣкій, Василѣи Василѣевичѣ Бѣтѣли,
 Пойдоша Обополнѣ по Каменецъ подолюкій, и шѣрѣ
 въ Полескую Землю, и вѣтали по Львовомъ, Граждѣне же
 того мѣста немогѣе вѣтисѣ зѣ Воинствомъ Црѣкимъ
 молѣніе со смиреніемъ послаша, и радѣи Людѣи Благочѣвы
 Хмелницкій не на вѣлѣствѣа Бранію Львѣа, въ Земѣ шѣ
 кѣпѣ шѣграждѣнѣ, пойде по Замосѣе вѣмѣ, и Данила
 Бѣговскаго, зѣ Москвитинѣмъ и Козацкіи Воинство
 пѣхѣи къ Люблинѣ, Которого Москва зѣ Козакѣми
 Одолевѣши Великіе Богѣтѣства въ Зашл. тамо
 Москва въ Зѣмѣ чѣстѣ живовѣрѣщаго древа Крѣпѣ
 Цнѣа подонѣи Возвратисѣ воиско шѣ Люблина, Хмѣ
 ницкій зѣ Болѣриномъ Василѣемъ Василѣевичѣ Бѣтѣ-
 лѣимѣмъ, вѣтолѣше по Замосѣемъ чѣгѣри Недѣлѣ, хо
 тѣще Егѣ добывѣати, Замосѣіе же граждѣнѣ, да
 шѣ шѣкѣпѣ Зѣсѣа, и шѣмѣ вѣременѣмъ Козакѣи зѣ
 Москвитѣи позавѣсѣлоу, шѣ пѣспѣшнѣше Полескую Землю

и ѿ тѣхъ возвратиша съ великими корими и дѣла
на въ крайнѣ, Егда же доидоша озѣрною, хана
съ силами своими идоша лахотъ въ помощь, и
тѣмъ ерѣтшесѣ, даша съ собою бытвѣ, но ничтоже
оустѣ ханъ чатары. Поѣ на розговоръ чатаре на
шла въ зыблѣти, въ земѣ оубо хмелинцкѣн кѣско
солѣановъ въ залогъ, сѣмъ ѿ ханъ поиде зѣно
гимн людин, Егда же прѣидоша къ нечестивомъ
чатарекомъ вѣдѣ оубо ханъ еидѣла на землѣ,
и вѣн чатарекиа сего оубо крѣпнѣшѣи силы, тогда
хмелинцкѣн приздравѣ хана, ѣкоже поидѣше, и
ѿ корнѣтѣи своихъ дѣла сѣмъ дѣла, соидѣ злато
серебрыи зъ каменіемъ драгѣи, но шнѣ нечестивѣи
въ земѣ верже на землю, гла;

Всѣхъ
словахъ
и
дѣлахъ

